

Наше Слowo

PIK LXIV № 26 (3229) ВАРШАВА, 30 ЧЕРВНЯ 2019 РОКУ
ЦІНА – зл. 3,70 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

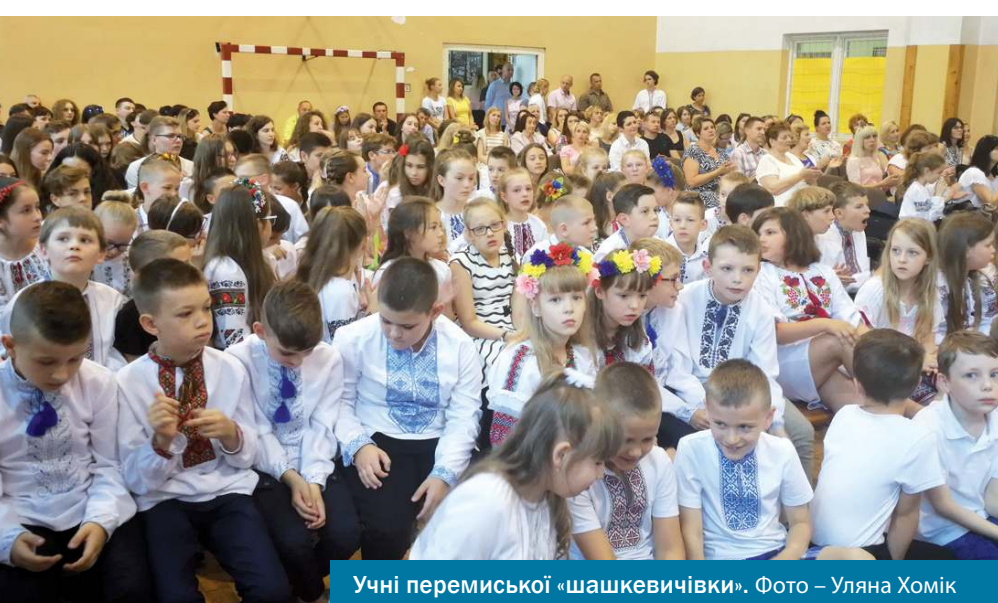
УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Учні школи в Лігниці. Фото – Богдан Бухта

Бартошицькі малюки. Фото – Богдан Тхір

Учні перемиської «шашкевичівки». Фото – Уляна Хомік

Міжсадковий пункт навчання при Інтеграційному садку № 26 у Білостоці.
Фото – Людмила Лабович

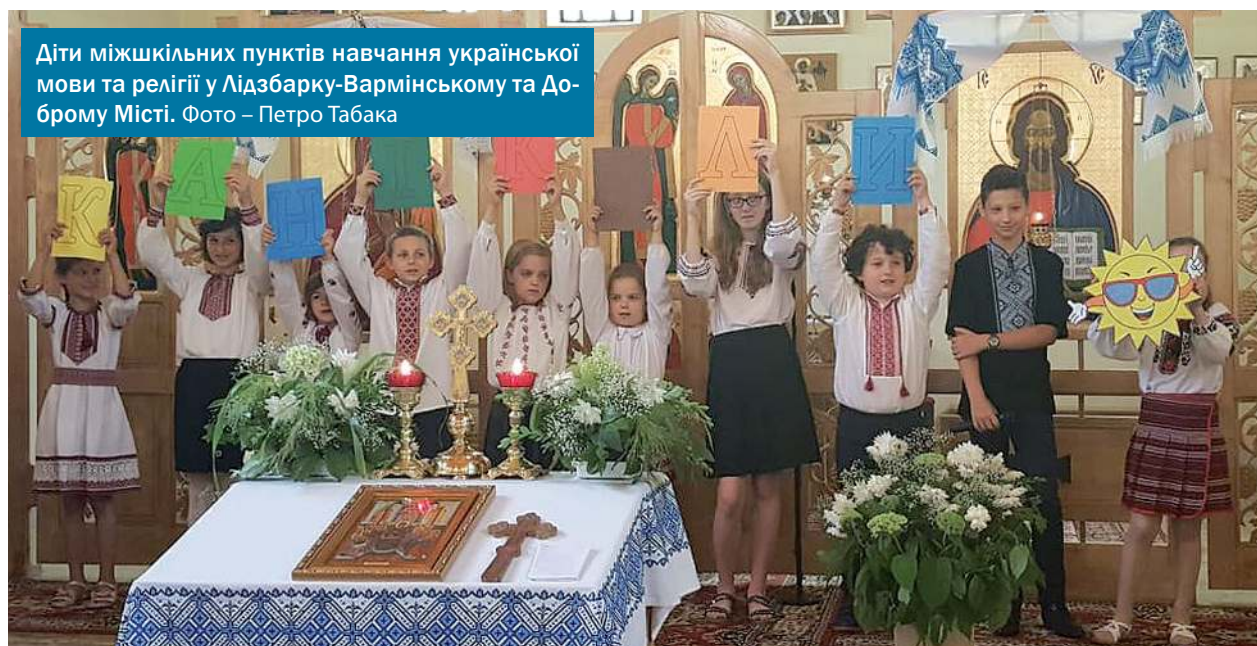
Останній дзвоник

Закінчився навчальний рік, і вулиці наповнилися дітьми в білих сорочках і з квітами в руках. Особливо важливим цей день став для учнів, що закінчили 8 клас і гімназію, – вони прощалися із друзями та вчителями і переходили до наступної навчальної ланки.
Ми зібрали для вас фотографії з усіх шкіл з українською мовою викладання в Польщі та двох пунктів навчання.

Випускники гурово-ілавецького ліцею. Фото – Богдан Тхір

Білобурська шкільна родина. Фото з Фейсбука школи

Діти міжшкільних пунктів навчання української мови та релігії у Лідзбарку-Вармінському та Доброму Місті. Фото – Петро Табака

Ми – українці!

СТАНІСЛАВ КЛОСОВСЬКИЙ,
заступник
голови
Львівського
товариства
«Надсяння»
з молодіжних
питань

Бути нащадком українців, а не волохів, русинів чи навіть греко-католиків. Бути тим, чия країна є на карті світу. Любачівщина. Так, ще раз про неї.

У музеї в Радружі вкотре натрапив на інформацію, що дисонує з моїм сприйняттям реальності. Стенди з українськими церквами (бо так було до війни: церкви — українські греко-католицькі, костели — польські римо-католицькі, кірхи — німецькі протестантські або католицькі), фотографії з цвинтаря в Старому Брусні тощо, —

всюди написи про «церкви волоські», подекуди «руські», а найчастіше «греко-католицькі».

Апогеем «геніальності» цієї волоської теорії у філії Любачівського музею в Радружі для мене став стенд про історію Старого Брусна та бруснівської школи каменяряства: «Особливим ремеслом для волостях (волохів) з Брусна було каменяряство, що виникло через поклади місцевого каменю» або «У часі, коли стабілізувалася волоська колонізація, на теренах Брусна створено самостійну парафію східного обряду». А чи зможе хтось із місцевих, так би мовити, «краєзнавців» та авторів виставки дати мені відповідь на одне питання: а Кузневичі, Любицькі, Бумбарі, Хмілі, Підгорецькі та інші каменярьські родини з Брусна — теж волохи? Чи хто вони?

А де помер такий шанований вами Григорій Кузневич? В Італії, в Молдові чи в Румунії? Куди його виселили під час етнічних чисток? Чи все ж таки в Україні, в колишньому польському селі Ганачів? Отже, Кузневич теж волох, румун чи може кочівний пастир?

А Народний дім та товариство «Провсвіта» в Брусні теж були волоські? Чи може волоською мовою говорило місцеве населення? Дурниці й сором.

У 99% краєзнавчих матеріалів виселено населення «місцеве», або «волоське», або «руське», або «греко-католицьке», тільки не українське. Таке враження, що історики, етнографи чи хто там займається тими теоріями, бояться слова УКРАЇНЦІ. Але маю інший досвід. Досвід спілкування з поляками, які живуть на тих теренах із довоєнних часів. І всі вони кажуть на наших людей УКРАЇНЦІ.

Така ситуація і з акцією «Вісла», в рамках якої залишене після виселення в УРСР українське населення вивезено й розсіяно по колишніх німецьких землях за те, що підтримували Українську повстанську армію та Організацію українських націоналістів. Але організація була націоналістів українських, а не «волоських». Чи то «волохи», румунські пастирі або хто вони там стали під час війни українськими націоналістами? Фантастика.

Власне, і ми, нащадки бруснян, любачівців — українці. У нас є своя країна на карті світу. І ми не «русини», не «волохи» чи «греко-католики». Ми нащадки українців із Любачівщини. Там досі стоять церкви наших предків, у землі лежить їхній прах, а де-не-де ще можна зустріти їхні хати. Там хрестити й цвинтарі «говорять» українською мовою.

Мій дідусь Станіслав Тадей Клосовський походив із польської родини з Чуперносова (біля Перемишля).

Вони з батьками уникли повоєнних виселень і залишилися в Україні. Тут він і одружився з моєю бабцею Анною Підгорецькою, котра після виселення з Брусна в Підгайчиках знайшла свій новий дім. І родина мого дідуся для мене є польською або ж мішаною польсько-українською, але не «римо-католицькою» чи «мазурською». І костели в Погорільцях, Вижнянах чи Глинянах будували поляки, бо після їх виселення ті споруди фактично стоять пустою.

Якщо б якийсь поляк приїхав, наприклад, у Вижняни, то ніхто йому не скаже, що тут нема польського цвинтаря, що тут не було ніяких поляків, а були якісь католики чи мазури, і не відомо, де вони зараз. Ми пам'ятаємо всіх, хто жив тут до війни: і українців, і поляків, і євреїв, і німців. Ці люди у свій час творили велику історію й розвивали наші терени.

Хочемо, щоб так було і на Любачівщині. Не претендую ні на землю, ні на ліси. Не хочу забрати в когось хату чи власність. Але хочу чесної, справедливої пам'яті для моїх предків. А не казочок про середньовічні племена, які у XVIII—XX століттях будували церкви й займалися каменярьським ремеслом. Ці люди багато вклали у розвиток Любачівщини, і вони гідні поваги. А я маю право вимагати справедливості. ■

Політика подвійних стандартів

Формально польська держава підтримує національні меншини, щороку виділяючи кошти на їхню діяльність. Але у той час, коли меншинам буває важко отримати підтримку, кресові середовища з цим проблем не мають.

Епізод 1

14-15 червня у Любліні проходив Конгрес кресових середовищ Республіки Польща та Міжнародна наукова конференція «Місто, що було завжди вірне... Львів у житті II Речі Посполитої (1918-1939)» (II Kongres Środowisk Kresowych Rzeczypospolitej Polskiej та Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Gród, co Semper był Fidelis...Lwów w życiu II Rzeczypospolitej Polskiej (1918-1939)”).

Захід був приурочений до 100-річчя приєднання Львова до Польщі.

Організатори підкреслюють, що так звані «Східні креси» у поляків асоціюються із польською політичною ідеєю (polskość), бо навіть чільні інтелектуали та польські митці походять з цих регіонів.

Цікаво, що, коли німецькі земляцтва, очолювані Ерикою Штайнбах, проводили свої з'їзди, під час яких обговорювалася Східна Пруссія, а в залі можна було побачити герби міст Breslau (Вроцлав), Stettin (Щецин), Danzing (Гданськ), у Польщі їх одногослоно засудили, називаючи такі події політичним та історичним реваншизмом, зазіханням на польські землі.

І от на люблінському конгресі один із його організаторів дякує спонсорам та прихильникам «кресової ідеї», а саме: фондам Fundacja PZU, Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza, організації Grupa Azoty Puławy, PGE Obrót S.A. (за даними сайту kresy.pl). Усі вони — державні компанії або утворені на їхній базі фонди. Як бачимо, конгрес має впливових прихильників.

Переглядаючи афіші наших культурних заходів, фестивалів, дитячих

конкурсів, які проводять місцеві ланки Об'єднання українців у Польщі, інших державних спонсорів, окрім Міністерства внутрішніх справ і адміністрації, я не бачу.

Епізод 2

17 червня представники Інституту національної пам'яті передали посвідчення родичам 24 жертв комуністичних злочинів, а також — злочинів українських націоналістів.

Жертв терору треба вшанувати, хто би не був винний у їхній смерті. Однак варто звернути увагу на слова, які сказав голова інституту Ярослав Шарек. Він наголосив, що вперше цього року, окрім прізвищ жертв німецького і комуністичного тоталітарних режимів, були названі прізвища чотирьох жертв Української повстанської армії. Чи слова Ярослава Шарека слід розуміти як твердження про те, що Польща була жертвою ще й «бандерівського тоталітаризму»?

Напередодні роковин Волинської трагедії Люблінське відділення Інституту національної пам'яті на своєму сайті повідомляє, що шукає людей, які були жертвами або свідками вбивств, вчинених у 1939-1945 роках членами ОУН-УПА у Волинському воєводстві. Чи випадковим є те, що державна історична установа напередодні роковин

трагедії польського та українського народів знов оголошує про початок процесу підрахунку та встановлення жертв Волині?

Про те, як це виглядало раніше, писав на сторінках «Нашого слова» доктор Євген Місило. У низці статей (№ 6-10 «НС») він показав способи маніпуляцій щодо кривавих подій 1940-х років на Волині («Волинський міф „100 тисяч”»). Нам залишається сподіватися, що цього разу інститут не стане жертвою наступних політичних пристрастей довкола польсько-української історії.

Епізод 3

13 червня депутат Сейму Роберт Віницький виступив із заявою про вшанування 100-ї річниці «закінчення облоги Львова та звільнення міста від українських сил», яке здійснила польська армія генерала Галлера. Депутат просив вшанувати «захисників Львова», і Сейм підтримав його заяву.

«Цими днями минає 100-та річниця героїчної, переможної боротьби польських захисників Львова, які хотіли повернути місто до складу Речі Посполитої, що відроджувалася. Ми з особливою увагою згадуємо юних захисників, яких ми традиційно називаємо „Львівськими орлятами”. У перший період боротьби вони відіграли суттєву роль в утриманні міста під контролем польських сил, попри те, що противник мав велику перевагу. Пам'ятка тих часів — „Меморіал львів-

ських орлят”, який до сьогодні є символом самовідданості Вітчизні та грає важливу роль у польській історичній традиції.

Водночас ми наголошуємо на величезному значенні добрих польсько-українських відносин задля миру та безпеки в Європі.

У 100-ту річницю відновлення незалежності Польщі Сейм Республіки Польща віддає шану незламним захисникам Львова, які боролися за Батьківщину, що відроджувалася». (Ухвала Сейму, за даними сайту sejm.gov.pl)

Епізод 4

Ще «одна квітка до кожуха». Як повідомляє «Gazeta Wyborcza» у Кракові, місцева прокуратура зволікає із розглядом заяви колишнього мера Варшави про делегалізацію націоналістичного угруповання «Національно-радикальний табір» (Obóz Narodowo-Radykalny – ONR), мотивуючи це необхідністю проведення нових досліджень.

Як усе це впливає на щоденне життя української громади в Польщі?

Відповідь дає «Gazeta Wyborcza» у репортажі «Перемишль — тільки польський», де показано зацькованих анти-українською війською місцевих українців, які бояться не просто вдягнути вишиванку, а й говорити на вулиці рідною мовою. ■

Орест ЛОПАТА

Фонд Український Народний Дім у Перемишлі
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu

ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Стань спостерігачем на виборах до парламенту в Україні

Світовий конгрес українців (СКУ) закликає волонтерів до участі в роботі Міжнародної місії СКУ зі спостереження за виборами 2019 року в Україні (Місія СКУ) під час парламентських виборів 21 липня 2019 року. Місія СКУ здійснюватиме моніторинг позачергових виборів народних депутатів України та надаватиме оцінку щодо дотримання національного законодавства України і її зобов'язань перед Організацією з безпеки і співробітництва в Європі та Радою Європи, а також щодо інших міжнародних стандартів стосовно демократичних виборів.

СКУ приймає заяви на короткотермінове спостереження від волонтерів (крім громадян України та Російської Федерації), які можуть приїхати на вибори в Україну, проживають в Україні або можуть спостерігати за виборчим процесом в одному з дипломатичних представництв України за кордоном.

Аплікаційний пакет документів, включно з анкетою, яка необхідна для реєстрації апліканта короткотерміновим спостерігачем від СКУ в Центральній виборчій комісії України, доступний на веб-сайті СКУ (ukrainianworldcongress.org). Надіслати зголошення потрібно не пізніше 10 липня 2019 року на електронну адресу: elections@ukrainianworldcongress.org.

«Лем Ми» з Команчі — на святі в селі Беско

22 червня під час V едіції заходу «Beska Sobótka nad Wisłokiem» у селі Беско (Підкарпатське воєводство) виступив колектив «Лем Ми» з Команчі. Українці були зірками свята. Слід згадати, що на початку червня вони взяли участь в огляді народних пісень і музики в Корчині. Колектив, який гуртує навколо себе в основному українців з Команчі, був одним із 47 ансамблів та солістів із Підкарпаття, які брали участь у святі. Колектив минулого року відзначав своє п'ятиліття. Його засновником є команчанин Володимир Копилець. Керівником гурту, який виконує українські, зокрема, лемківські пісні є Маріанна Яра зі Сянока.

Фестиваль «Калейдоскоп культур» у Вроцлаві

У Вроцлаві 21–22 червня відбувся фестиваль «Калейдоскоп культур» — захід, на якому національні та етнічні меншини представили мешканцям Вроцлава свою культуру. Цього дня до столиці Нижньої Сілезії з'їхалися музиканти й танцюристи з Білорусі, Греції, Німеччини та кілька ансамблів з України. Зокрема, в межах фестивалю відбувся концерт колективу «Śpiewa-cza Banda Dany Vunnytskiej», засновницею якого є українка з Івано-Франківська Дана Винницька. Гурт заспівав пісні українською, польською, сербською та монгольською мовами. Були також польські музиканти, які виконували пісні з Полісся. Крім концертів, жителі міста могли відвідати пікніки, майстер-класи, пов'язані з традиціями народів, які взяли участь у святі.

Фестиваль організував фонд «Калейдоскоп культур», яким керує Ольга Хребор. Нагадаємо, що українка з квітня є уповноваженою мера Вроцлава у справах мешканців українського походження. Заступником голови ради організації є Ігор Саламон, голова вроцлавського гуртка Об'єднання українців у Польщі.

Український водій, який рятував людей під час аварії, отримав нагороди за героїчну поведінку

Український водій Андрій Сіровацький, який 9 червня рятував пасажирів із палаючих автомобілів під час масштабної ДТП біля Щецина, нагороджений відзнаками за героїчну поведінку. Про це пише «Radio Szczecin».

Нагороди українець отримав із рук маршала Західнопоморського воєводства Ольгерда Геблевича. Очілюник вручив українцеві подяку та путівку на відпочинок біля Колобжега. Мер міста Щецина Пйотр Кжистек подарував українцеві годинник.

«Я би собі не пробачив, якби цього не зробив», — говорив українець, який найбільше шкодує про те, що не зміг врятувати всіх. «Часу було дуже мало», — пояснив він.

Український водій із родиною планують залишитись у Польщі на постійне проживання. Зі свого боку маршалак воєводства пообіцяв Андрієві Сіровацькому посприяти в отриманні польського громадянства.

Нагадаємо, що українець був одним із перших, хто надав допомогу постраждалим у аварії, яка сталася на трасі в напрямку до міста Свіноуйстя. Усього в ДТП потрапили 10 машин. Сила зіткнення була настільки великою, що деякі машини загорілися, внаслідок чого шестеро людей загинули. Проте жертв могло бути більше, якби не водій з України. Українському герою, як пізніше називали його в польських медіа, вдалося врятувати з палаючих машин жінку та двох дітей.

«Мала Сарепта» в Новиці

Фото з cerkiew.org

20 червня в Новиці 12-й раз відбулася зустріч «Мала Сарепта» для дітей та молоді з Краківсько-Криницького деканату Української греко-католицької церкви в Польщі. Про це пише сайт Перемисько-Варшавської архієпархії УГКЦ. Метою заходу була спільна молитва та розваги для дітей. Після закінчення спортивних змагань переможцям вручені призи, а для всіх учасників підготовлений обід. Цього року учасниками події стали понад сто осіб — дітей, батьків та опікунів. Ці інтеграційні зустрічі в Краківсько-Криницькому деканаті стають щораз більш популярними, з року в рік до Новиці приїжджає все більше дітей із батьками.

У Польщі знову можна слухати «Літо з радіо» українською

Із 21 червня в ефірі Першої програми Польського радіо вкотре з'явилася літня розважально-інформаційна передача «Літо з радіо» з новинами українською мовою. Про це пише Польське радіо. Її можна слухати протягом канікул із 9:00 до 12:00. Випуски новин після 9:00, 10:00 та 11:00 звучать також українською мовою.

Економічні дискусії в Перемишлі

18 червня 2019 р. в Державній вищій східноєвропейській школі (PWSW) в Перемишлі відбулася дискусійна зустріч Галицького клубу «Перш за все економіка». Економічна співпраця Польщі і України в останньому десятилітті. Подія отримала почесний патронат міністра інфраструктури та розвитку Польщі. В рамках зустрічі відбулися дві дискусійні панелі. Перша — «Економіка як площина польсько-української співпраці», в якій взяли участь Яцек Кручковський (колишній посол РП в Києві), Кшиштоф Седлецький (член Управи Міжнародного товариства польських підприємців в Україні) та Олег Дубиш (перший віце-президент Польсько-української економічної палати), вів дискусію д-р Станіслав Степень (керівник закладу історії PWSW в Перемишлі). Друга — «Роль медіа в сфері інформації про польсько-українську економічну співпрацю», в якій панелістами були Анджей Клімчак (голова рязівського відділу Товариства журналістів в Польщі), д-р Василь Расевич (головний редактор сайту zaxid.net), Ольга Попович (журналістка газети «Наш вибір»), Юрій Банахевич (Українська агенція інформаційна) та Войцех Покора (голова люблінського відділу Товариства журналістів в Польщі). Модерував зустріч головний редактор «Галицького кур'єра» — Мирослав Ровицький. (Кася Комар-Мацинська)

Нагороди для українських учнів

17 червня п'ятеро учнів Початкової школи ім. Тараса Шевченка в Білому Борі отримали нагороди бургомістра за дуже високі результати в навчанні (на фото). Серед найкращих опинилися: Аня Голяк та Домініка Цішек — учениці IV класу, Тимко Дрозд, Софія Пта-сінська — учні V класу та Максим Волошиновський — учень VII класу.

У Щеціні лауреатом нагороди мера міста стала Ксенія Лайкош. Молода українка, яка навчається у V класі початкової школи, отримала нагороду за перше місце в загальнопольському конкурсі з біології «Галілео», що відбувся в березні цього року. Успіхом може похвалитися також троє учениць Початкової школи ім. Лесі

Фото із Facebook школи в Білому Борі

Українки з українською мовою навчання в Бартошицях: Кінга Войтаневська, Наталія Даньків і Мартиня Левкович. За досягнення в науці дівчата отримали одноразову наукову стипендію (150–200 злотих) від товариства «Калина».

Третій сезон серіалу «Ватага» — вже у вересні

У Бескидах завершилися зйомки третього сезону серіалу «Ватага». Він розповідає про працівників прикордонної служби на польсько-українському кордоні в Бескидах. Але сам кордон, який береже ця «ватага», не лише шматок землі, котрий розділяє дві держави. Сюжет показує межу фізичних і ментальних обмежень людини та моральні вибори. Деякі актори спеціально для фільму вивчали українську мову. У серіалі виступають і українські актори. Із першого сезону зйомки проходили, зокрема, в Устриках-Долішніх, тому у стрічці є багато елементів, які розповідають про українське минуле цього регіону, — церкви, придорожні хрести тощо. Про особливості місця свідчитиме й використана в серіалі музики сянницького гурту «Товгаї», вокалісткою якого є сянчанка Марія Юрчишин-Кулик. Над серіалом працював також інший представник української громади зі Сянока — Данило Ярій.

Третій сезон «Ватаги» буде показаний у вересні на телеканалі НВО.

Українка в головній ролі в проморолику мережі магазинів «Biedronka»

Мережа супермаркетів «Biedronka» презентувала відеоролик, у якому українців заохочують працевлаштовуватись у магазинах цієї мережі. У рамках промокампанії в Інтернет виклали відеоролик українською мовою та з українкою в головній ролі.

Продавчиня-касирка Валерія Сердюк, яка працює в мережі «Biedronka» з 2017 року, розповідає про умови роботи в магазинах, додаткові переваги та винагороди для працівників.

Слід додати, що деякий час тому розділ «кар'єра» на офіційному сайті «Biedronka» став доступний українською мовою з пропозиціями роботи в магазинах і на складах по всій Польщі.

Пикулицька хода й перформанс у Перемишлі

23 червня у Перемишлі мирно та без конфліктів відбулася хода й молебень за загиблими вояками армій УНР і УГА, інтернованими 99 років тому. У процесії на Український військовий цвинтар у Пикуличах було менше учасників, ніж минулого року. Поліції візуально теж було менше, ніж торік.

За день до цього на головній площі міста відбулася акція «Іншого не буде». За столом сидів голова Об'єднання українців у Польщі Петро Тима, до якого кожен міг підійти та поговорити. Під час акції поліцейські затримали одну особу. Нагадаємо, що 21 червня Апеляційна колегія в Перемишлі (Samorządowe Kolegium Odwoławcze) скасувала рішення мера Перемишля Войцеха Бакуна про заборону проведення акції. Докладніше — в наступному номері тижневика.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

◀ Відео з закінчення навчального року в Бартошицях. Автор — Богдан Тхір

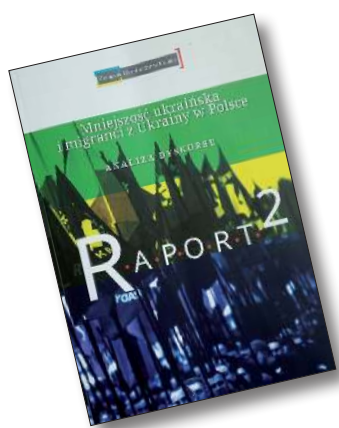
ПОДІЇ

На фото зліва направо: модераторка, Олександра Запольська, Григорій Купріянович, Магдалена Козловська, Олександр Пустовий.

Новий звіт ОУП: зростає кількість антиукраїнських проявів

18 червня на конференції у Варшаві в Офісі речника громадянських прав Польщі було представлено 2-й Звіт «Українська меншина та мігранти з України в Польщі» (Raport 2: Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu), виданий Об'єднанням українців у Польщі (ОУП) за підтримки Фонду Стефана Баторія.

«Українці Польщі - заручники відносин України та Польщі»

Звіт представляли Петро Тима (голова Об'єднання українців у Польщі), д-р Марек Трошинський (соціолог, керівник Obserwatorium Cywilizacji Cyfrowej w Collegium Civitas) та Петро Федусько (адвокат).

У звіті підкреслені тенденції зростання агресії щодо українців у Польщі, що призводить до відчуття небезпеки для них. Зокрема через це люди воліють асимілюватися, а не підтримувати свою українськість, вільно розмовляти українською мовою, брати участь у житті місцевої української громади тощо. Також зауважено деколи відсутню реакцію з боку влади на випадки нетолеранції та дискримінації, не вистачає системної діяльності, співпраці держави з неурядовими організаціями, що представляють українців. Часто діяльність таких організацій навпаки називають «антиурядовою», «опозиційною», «лівацькою».

Велику частину звіту займає аналіз Інтернету — там зростає кількість сторінок, публікацій, коментарів, відео, насичених ненавистю до «інших», зокрема до українців та України. Окрім пересічного, спонтанного контенту є і ретельно підготовлений контент, який розповсюджується в рамках гібридної війни Росії проти України та Євросоюзу.

«Цей звіт є продовженням проекту, мета якого відслідковувати всі антиукраїнські прояви у публічному та медійному просторах, а також юридичний аналіз протидії цьому, — зауважив Петро Тима. — Ще ми спробували торкнутися питання дітей, які приїхали до Польщі і перебувають наразі в юридичному вакуумі. Має місце абсолютна неготовність польської системи до прийняття учнів-мігрантів. Це проблеми зі страхуванням, з безпекою цих дітей. Польська держава не встигає за процесами, за появою такої кількості українців, невідомо

ма взагалі стратегія держави в питанні міграції. Однак позитивним явищем є дії місцевої влади (Варшави, Кракова, Вроцлава, Гданська, Любліна): видаються гранти організаціям, які допомагають мігрантам, в місті і транспорті розміщують інформацію українською мовою тощо. Однією з відмінностей від попереднього звіту є поява більшої кількості антиукраїнських проявів у парламенті та під час виборів до Європарламенту. Раніше такі заяви лунали лише з боку радикалів, тепер вони звучать з вуст високопосадовців, і це вже звичайна справа. І що гірше, немає механізму контролю, немає ні вибачень, а на жодне депутатське звернення немає відповіді».

Аналіз більше 1,5 млн текстів в польських соцмережах представив Марек Трошинський. Найбільш обговорюваними темами були суспільство, політика, історія та економіка. В проміжку травень 2018 р. — квітень 2019 р. було зафіксовано 40,8% негативних публікацій щодо українців, 17,5% — позитивних та 41,6% — нейтральних.

Декілька висновків: польське суспільство перестає бути однорідним, мігранти стають частиною польських реалій, багато постів написано після особистого досвіду спілкування з українцями (відтепер це вже не якась загальна гру-

па «українці», а цілком конкретні люди, які трапляються в побуті та щоденному житті), немало публікацій побудовані на стереотипах. Серед економічних питань звучать теми ринку праці, заробітної плати, працевитості українців та їхнього вкладу в бюджет. В політиці Україна часто згадується поряд з Росією та США, обговорюються українські вибори та критикується допомога польського уряду Україні. І найбільш конфліктною традиційно є тема історії, саме вона ділить українців і поляків.

Петро Федусько також зауважив, як добре працює Варшавська прокуратура: «Вона приємно дивує солідним підходом до справ з питань ненависті, справи розглядаються і швидко скеровуються до суду, а не відкидаються».

«40% українських дітей у польських школах потребують психологічної підтримки»

У другій частині, присвяченій мігрантам з України, зокрема дітям та освіті, на конференції виступали: Магдалена Козловська (керівниця відділу аналізу та міграційної статистики), Олександра Запольська (Фонд Зустріч), Григорій Купріянович (голова Українського товариства в Любліні) та Олександр Пустовий (директор Суботньої школи у Варшаві).

На фото зліва направо: Магдалена Ратайчак, Мирослава Керик, модератор

Магдалена Козловська розповіла, що останніми роками різко зросла кількість українців у Польщі і відповідно звернень щодо легалізації: з 2013 до 2018 року — в 10 разів. На 14 червня 2019 року українцям видано 196 892 дозволів на перебування в Польщі (70% — тимчасове перебування, 20% — постійне, 10% — інше), серед них 48 тисяч — це діти. І тренд залишається сталим — українці все прибувають (через війну, нестабільність та низькі заробітки), хоча і спостерігається легкий вплив робочої сили до Німеччини.

На присутності великої кількості українських дітей у Польщі наголосила і Олександра Запольська. Новим явищем і викликом для країни є поява учнів з України у польських школах (мова йде про кілька тисяч осіб). Часто вчителі до цього не готові, ні юридично, ні психологічно, вони потребують специфічного навчання та тренінгів, а загальної державної стратегії в цьому питанні немає, немає програм підтримки та інтеграції. Діти та їхні батьки перебувають у стресі, що пов'язаний з переїздом та адаптацією, вони розгублені і часто не знають своїх прав (наприклад, право на безкоштовну допомогу у навчанні польської мови у школах або те, що вони мають право не вивчати предмет католицької релігії чи вивчати власну). Багато дітей перебувають у Польщі взагалі без батьків, в інтернатах, під опікою, яка зараз стала вже бізнесом. На одного опікуна приходить десятки дітей і він не може одночасно дати з ними раду, особливо в непересічних ситуаціях.

Олександр Пустовий зосередився на проблемах своєї школи, в рамках якої працює Міжшкільний пункт навчання української меншості. Це відсутність: фінансування, підручників, конкурсів та освітніх проектів, взаємного зарахування педагогічного стажу, методологічної підтримки тощо. А також: мова ненависті, помилки вчителів, оцінки не приймають у звичайній польській школі, не вистачає годин на вивчення історії, географії та культури України.

Українці — споживачі інформаційних послуг

У третій частині, яка висвітлює тему українців в медіа, виступали: Магдалена Ратайчак (професорка, Zakład Komunikowania Międzynarodowego, Вроцлав) та Мирослава Керик (голова Фонду «Наш вибір»).

За дослідженням ТВ-каналів, близько 10% матеріалів стосуються мігрантів, повідомила Магдалена Ратайчак. Але про мігрантів розповідають без мігрантів, існує їхня певна невидимість, лише в 1 із 40 матеріалів з'являється притомний голос мігранта. Українську спільноту зазвичай показують в рамках декількох стереотипних тем: пошук праці, війна та фольклор (пісні, танці, вареники).

Мирослава Керик розповіла про газету «Наш вибір» (видає Фонд «Наш вибір»), яка орієнтується здебільшого на мігрантів з України, та згадала про видання «Наше слово», цільовою аудиторією якого є українська меншина в Польщі і за кордоном. До речі, обидва видання намагаються дещо перетинати свій контент, аби охопленою була уся українська громада. Обидва проекти мають сайти та сторінки в соцмережах. Також Мирослава Керик нагадала, що окрім традиційних медіа, існує багато цифрових проектів для українців: сайтів, каналів на YouTube, груп у соціальних мережах, інтернет-радіо.

Підсумовуючи, можна сказати, що така велика спільнота в Польщі, як українці, зацікавлена у власних медіа і є реальним споживачем інформаційних послуг. Наразі для українців працюють здебільшого некомерційні медіа, а ринок українських комерційних медіа в Польщі не розбудований, немає підтримки українського бізнесу чи української держави. З іншого боку, українці потроху стають більш видимими, стають клієнтами, на їхні потреби звертають увагу комерційні власники (наприклад, в кіно почали транслювати фільми з українським дубляжем). ■

Тетяна ДАНИУЧЕНКО
Фото авторки статті

УКРАЇНА

Місяць президента Зеленського при владі: що відбувається?

Президент Володимир Зеленський розпустив Верховну Раду. І хоча група народних депутатів подала звернення до Конституційного суду, однак той прийняв політичне рішення – достроковим виборам бути. Тож 21 липня в Україні таки відбудуться дострокові парламентські вибори.

Проїшов з'їзд партії президента «Слуга народу», де оголошено список кандидатів у Верховну Раду. Рейтинг партії коливається на рівні 50%. Іншою колоною в парламент йдуть мажоритарники під брендом «Слуга народу», який зі старту дає 30% підтримки, навіть якщо кандидата на окрузі ніхто не знає (за законодавством України частина депутатів обирається через списки, а частина – через мажоритарні округи по всій країні). У Верховній Раді партія президента планує взяти більшість мандатів та сформувати «монокоаліцію».

Новообраний президент переміг як «народний», тож проводить іміджеві зміни – аби бути «ближче до народу». До Адміністрації президента (АП) тепер можна приходити в неофіційному одязі, тобто в шортах. Також президент спочатку відкрив для доступу людей вулицю біля АП, а потім взагалі вирішив переїхати (просто за сценарієм серіалу «Слуга народу»). Відтепер Адміністрація президента буде називатися Офіс президента (ОП) і переїде на Європейську площу в Український дім, який традиційно був місцем проведення конференцій, ярмарків і виставок, та в якому перебуває музей. Є побоювання, що розташування Офісу президента в місці складної транспортної розв'язки, якою є Європейська площа, може ще більше ускладнити і так непростий рух у столиці. Перейменування АП в ОП також дає формальні підстави працювати в ньому Андрію Богдану (новий голова Адміністрації, підпадав під люстрацію і заборону займати цю посаду). Ще президент повернув спецсигнали для авто, відмінив шкільну форму та більше 160 указів попередників.

Від популістичних економічних рішень, яких від нього чекали, Зеленський обачливо відмовляється: він не підтримує зниження комунальних тарифів і не збирається вводити податок на виведений капітал.

Володимир Зеленський повернув українське громадянство грузинському президенту Міхеїлу Саакашвілі, яке свого часу забрав Петро Порошенко. Колишній очільник Одеської області повернувся в Україну і намагається йти на вибори із партією «Рух нових сил». До речі, Печерський районний суд Києва визнав, що Саакашвілі проживав в Україні безперервно 5 років, тож це дає можливість йому балотуватися до Верховної Ради.

Що ще відбувалося в українській політиці останнім часом? Вже реванш чи ще ні?

Голова політради партії «Опозиційна платформа – за життя» Віктор Медведчук (через афілійовану особу) придбав ще один ТВ-канал та інформаційну агенцію ZIK. Приєднавши свої канали News One та 112, він утворив медіахолдинг «Новини». З каналу ZIK звільнилося приблизно 35% співробітників, а з інформаційної агенції ZIK, яка розташована у Львові, йдуть майже 95% працівників, повідомляє «Детектор медіа». За словами колишньої журналістки ZIKу Тетяни Даніленко, з каналу звільняється 420 осіб, йдуть навіть технічні працівники. Про припинення своїх передач зробили заяви такі відомі журналісти, як Вахтанг Кіпіані, Сергій Рахманін, Тетяна Вергелес, Остап Дроздов. Інформаційне агентство ZIK було створено влітку 2004 року, це перше інтернет-агентство Західної України, а з 2014 року ZIK вийшов на загальнонаціональний рівень.

Голова «Опозиційного блоку» Вадим Новинський та група депутатів передали в Конституційний суд подання щодо визнання «мовного закону» (який прийняли в квітні цього року) таким, що протирічить Конституції. На думку авторів подання, закон порушує гарантоване

Володимир Зеленський

Фото з сайту Адміністрації Президента

Конституцією право громадян говорити і навчатися рідною мовою і дискримінує громадян за мовною ознакою, фактично вводячи заборону на використання російської мови та мов інших національних меншин.

Одіозні діячі та соратники Януковича все більше з'являються в публічній площині. Юриста Андрія Портнова, який працював в Адміністрації президента Януковича і був його радником, та якого звільнили в 2014 році з Київського національного університету ім. Шевченка, зараз поновили на посаді. Проте після протестів студентів ректор університету підписав наказ про його звільнення. Колишній голова Адміністрації президента Януковича Андрій Кліуєв висунувся в кандидати в народні депутати, але Центральна виборча комісія наразі йому відмовила. Намагається балотуватися й олігарх Олександр Оніщенко, якого звинуватили в державній зраді, через що він втік з країни. ЦВК йому відмовила, проте апеляційний суд зобов'язав ЦВК прийняти заяву на підставі того, що «з 2016 року він перебував за кордоном, тому що представляв Україну на змаганнях з кінного спорту «у статусі вершника». ЦВК знову подала апеляційну жалобу – розгляд справи триває.

У себе вдома загинув від пострілу в голову Дмитро Тимчук, військовий та журналіст, керівник проекту «Інформаційний спротив», який став відомим під час окупації Криму та початку українсько-російської війни в 2014 році. Саме він у ті непевні часи оперативно повідомляв зважену інформацію про перебіг подій, які швидко змінювали одна одну. Згодом став народним депутатом. Однією з версій є самогубство, бо останнім часом Дмитро Тимчук був у депресії.

«Собор» Української православної церкви Київського патріархату, який скликав почесний патріарх Православної церкви України (ПЦУ) Філарет, відмінив рішення про розпуск Київського патріархату та відмовився від Томосу. Філарет заявляє, що Томос від Константинополя – це обман та вирішив відновити Київський патріархат. В ПЦУ такі дії Філарета та священників, які до нього долучилися, не визнають. Синод ПЦУ позбавив Філарета прав управляти Київською єпархією, а його прихильники виведені з єпископату. Нагадаємо, отримання Томосу вважав одним із своїх важливих досягнень попередній президент Петро Порошенко, що відобразилося в його передвиборчому гаслі «армія, мова, віра».

Підсумовуючи: за перший місяць президент Зеленський не зробив різких рухів, які б могли обвалити його рейтинг. Його прихильники впевнені, що «за місяць людина не може виправити все, що робили роками попередники» і продовжують підтримувати Зеленського. А противники скептично і прискіпливо стежать за тим, що відбувається, і нічого доброго не очікують. У суспільному та політичному житті спостерігається певний відкат, проте активне суспільство та інституції цьому опираються. ■

Тетяна ДАНЮЧЕНКО

Рада національної безпеки і оборони (РНБО) може переглянути торговельні обмеження щодо до Окремих районів Донецької та Луганської областей (ОРДЛО) тільки після повернення українських активів в українське правове поле. Таку заяву другого президента України, представника країни в Тристоронній контактній групі Леоніда Кучми оприлюднила його прес-секретарка Дарка Оліфер. «Для істотного прогресу у роботі Тристоронньої контактної групи потрібна політична воля лідерів країн Нормандської четвірки. Така зустріч могла б дати сутнісний імпульс для прогресу за всіма напрямками реалізації Мінських угод», – повідомила Дарка Оліфер. Нагадаємо: раніше повідомлялось, що Леонід Кучма заявив про необхідність прописати в нових домовленостях про «режим тиші» в зоні збройного конфлікту норму «не стріляти у відповідь». Кучма також заявляв, що Донбас не знаходиться в економічній блокаді, є лише затверджене РНБО тимчасове обмеження на переміщення товарів.

Майже половина опитаних українців задоволені діяльністю президента Володимира Зеленського. Такі результати опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг». І так, 49% респондентів відповіли, що задоволені роботою нового глави держави, 14% – протилежної думки, ще 38% поки не змогли сформулювати своє ставлення до нього. Зазначається, що 50% опитаних очікують від Зеленського вирішення питання припинення вогню на Донбасі. Ще 38% мають надію щодо зниження тарифів, 22% очікують зменшення впливу олігархів на політику, 20% чекають підвищення соціальних стандартів, 19% – покарання винних у корупції чиновників, 17% – скасування недоторканності народних депутатів, 16% – підвищення якості медицини, 13% – активізації співробітництва з НАТО та ЄС, 12% – налагодження співпраці з Росією, 12% – зміцнення української армії, а 10% – об'єднання країни. За даними соціологів, очікування щодо припинення війни на Донбасі притаманні практично більшості респондентів у всіх макрорегіонах.

Рада Євросоюзу ухвалила висновки щодо залучення ЄС до чорноморського регіонального співробітництва. Рада підтверджує свою прихильність до сприяння процвітанню й стабільності в чорноморському регіоні. Вона наголошує на зростаючому стратегічному значенні чорноморського регіону для Євросоюзу і закликає до посилення його участі у регіональному співробітництві на базі ініціативи Чорноморської синергії. Зокрема, Рада підкреслює важливість використання нових можливостей для економічного розвитку, стійкості та сполучення в регіоні та за його межами. У цьому контексті вона повторює, що повага до міжнародного права, зокрема до принципів незалежності, суверенітету та територіальної цілісності, Конвенції ООН з морського права, включаючи свободу судноплавства, а також політичні рішення ЄС та його політика невизнання незаконної анексії Криму, є фундаментальними для підходу ЄС до регіонального співробітництва в чорноморському регіоні.

Міжнародна організація Комітет захисту журналістів (CPJ) закликає президента Володимира Зеленського притягнути до відповідальності винних у вбивстві журналіста Павла Шеремета та допомогти звільнити низку журналістів із місць несвободи. Про це йдеться у листі комітету. Зазначається, що в першу річницю вбивства Павла Шеремета комітет відрядив делегацію до України, і президент Петро Порошенко запевняв її членів, що український уряд має політичну волю розслідувати це вбивство. Однак прогресу у справі так і не з'явилося. Крім того, організація просить голову держави сприяти звільненню журналіста Станіслава Асеева (Васіна), якого вже два роки утримують бойовики. Також у комітеті закликають президента докласти зусиль для звільнення українського журналіста Романа Суценка, який перебуває в російській в'язниці з вересня 2016 року. Нагадаємо: Один з керівників «Української правди» Павло Шеремет загинув від вибуху вранці 20 липня 2016 року. Йому підклали вибухівку під автомобіль.

Президент України Володимир Зеленський звернувся до окремих представників бізнесу та політиків Німеччини, які виступають за скасування санкцій проти Росії, і закликав їх побувати на Донбасі. Про це він сказав на зустрічі з канцлером Німеччини Ангелою Меркель у Берліні. «Ми не хочемо, щоб від санкцій страждали наші європейські партнери, але це єдиний безкровний шлях до відновлення миру на континенті і він має бути пройдений до самого кінця», – звернувся Зеленський. За його словами, Меркель запевнила президента в тому, що політика Німеччини щодо санкцій проти Росії не зміниться. Нагадаємо: Німеччина і Росія 7 червня вперше за багато років підписали спільний документ про посилення економічної співпраці.

За pravda.com.ua підготувала АВ

Міркування про актуальність ідей Яцека Куроня

Чи можлива польсько-українська «Спільнота думок»?

15–16 червня 2019 року у Львові відбулися відзначення днів Яцека Куроня. Був це час посиленних дискусій щодо інтелектуальної спадщини польського політика та суспільного діяча, а також рефлексій над сучасним станом польсько-українського діалогу.

Розвінчання міфів та ілюзія правди

Скільки разів треба повторити фейк, тобто неправдиву інформацію, щоб слухачі в неї повірили? Дослідження цього явища проведено вже наприкінці 1970-х років у США. Група добровольців протягом 15 днів вислуховувала 60 неправдивих тверджень та оцінювала, наскільки схильна в них повірити. Час експерименту виявився достатнім, щоб переконати свідомих людей, що повторювана ними брехня є достовірними фактами. Науковці це явище назвали «ілюзією правди».

«Яка мова наймилозвучніша у світі? Українська. Є цьому науковий доказ. У 1930-х роках ХХ ст. був проведений конкурс, у якому українську мову визнано найприємнішою до слухання».

Це речення, хоча й «милозвучне», — фейк. Придумала його українська діаспора в 1960-х роках ХХ ст. Нині воно живе своїм життям, і чимало фахівців-філологів на нього посилаються як на правду.

«Таким чином творяться в наших головах міфи та стереотипи», — пояснив Орест Друль, головний редактор сайту Zbruc.eu, модератор дискусії довкола публікації «Поляки, українці — міфи, плітки, фейк-ньюси», яка відбулася на відкритті днів Куроня в одній із залів Українського католицького університету (УКУ). Про цю книжку неодноразово згадувалося на сторінках «Нашого слова». Зі стереотипами дуже важко боротися, оскільки вони чітко вбудовані в систему цінностей людини. Отже, розвінчати міф буває рівнозначно атаці на особисті погляди та переконання.

Питання стереотипів надзвичайно важливе в контексті польсько-українських відносин, де неправдиві уявлення відіграють більшу роль, ніж факти й знання. І не тільки в контексті таких очевидних міфів, як причетність Степана Бандери до Волинської трагедії, яка очінується однознано негативно. Як наголошує редакторка книжки Анна Домбровська, є між нами маса неправдивих переконань, які можуть здаватися позитивними, проте несуть погані наслідки. Це, наприклад, переконання про колишні зразково добрі мультинаціональні відносини в межах II Речі Посполитої або відносно новий у публічних дебатах міф «правд-

них українців», які рятували поляків на Волині від більшості оскаженого народу.

Таких міфів насправді дуже багато. Серед них і сучасні: Польща — це економічний рай для убогих українців, а іммігранти сприймаються поляками краще, ніж представники української нацменшини. Усе це — некорисні спрощення, які є доказом того, що поляки не надто багато знають про Україну та українців. А також того, що маємо величезні прогалини у якісній освіті як в історичних, так і суспільно-побутових питаннях.

Найголовніше — повага

— Доброго дня, чи можемо попросити у вас хвилиночку уваги? Проводимо вуличну акцію серед львів'ян стосовно польсько-українського діалогу. Творимо топографію розмови — тобто карту понять, які є суттєвими для успішного міжнаціонального спілкування. Тому питаємо — що, на вашу думку, є найважливішим для того, щоб поляки та українці нарешті почали між собою домовлятися?

Повага. Повага. Взаємоповага. Дружба. Повага. Любов. Розуміння. Розуміння... Час.

Українці, якщо зачепити їх на вулиці та поставити таке запитання, дуже зацікавлено на нього відповідають. Ніхто не пробігає повз активістів з нетерпінням. Люди — старші, молодші, туристи, компанії, родини, пари й поодинокі — зупиняються, вислуховують, що від них очікують, думають і найчастіше говорять про повагу. Часто теж коментують, що в діалозі між поляками та українцями надто багато емоцій, приниження другої сторони, повернень до важких історичних питань, хоча життя триває тут і тепер, не існує можливості поміняти минуле.

Кожне висловлене слово було записане активістами на білій таблиці та покладене у дворику перед Палацом Потоцьких, де проводилася акція. Таблички своїм розташуванням нагадували кросворд, але насправді склалися в карту дороговказів до ефективного діалогу. Кількість повторюваних слів свідчила про те, чого двом сторонам весь час не вистачає та чого вони найбільше потребують.

Наступного дня таблички перенесено та розкладено на газоні у сквері Яцека Куроня.

Заповіт

«Слід уміти домовитися з кожним. Слід зуміти знайти те, що нас об'єднує, що можемо зробити гуртом», — слухаємо відеозапис, у якому Яцек Куронь висловлює свій заповіт. У залі Палацу Потоцьких, де відбувається продовження заходів, попри нестерпну спеку зібралися друзі, прихильники та послідовники ідей Куроня. У центрі залу, в бароковому просторі на манекені поставлено джинсову сорочку Яцека. Іза Хруслінська, Петро Тима та професор Мирослав Маринович згадують моменти спілкування з видатним польським політиком, зустрічі, розмови та листування. Говорять про його відчуття потреби консолідації сил, системний підхід й прогресивне мислення, а не лише реагування в кризових ситуаціях, у якому, до речі, Куронь також був дуже вправним. Це Яцек Куронь, як голова сеймової комісії нацменшин, особисто займається налагодженням спротиву в Перемишлі, коли з'являються проблеми з проведенням фестивалю української культури в половині 1990-х. Завдяки його зусиллям українська меншина в ті часи може мати своїх представників у Сеймі. Саме він міркує над суспільними наслідками екранізації відомого роману Генрика Сенкевича «Вогнем та мечем» і довгі години проводить у розмовах із режисером, щоб той не применшував пропагандистського значення фільму в польському суспільстві та не сприймав прозу Сенкевича дослівно, бо гра з історичними переживаннями може приносити погані результати.

Відзначення днів Яцека Куроня у Львові, попри велику змістовну вартість, мало відносно нішевий характер. Це була зустріч високого рангу українських і польських інтелектуалів-одномудців, широко захоплених способом мислення Яцека Куроня та його цікавістю до українських справ. Долучилися до них також декілька громадських активістів і активісток, для яких цінності діалогу та співіснування в багатокультурності, такі важливі з точки зору Яцека Куроня, є постійною мотивацією до праці задля розвитку суспільства. На жаль, заходи не були помітні в загальному просторі міста, інформація про них широко не розповсюджувалася. Події, присвячені настільки цікавій особистості, повинні залучати більшу кількість нових учасників, які мали б змогу надихнутися куронівським мисленням про польсько-українські взаємини. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА

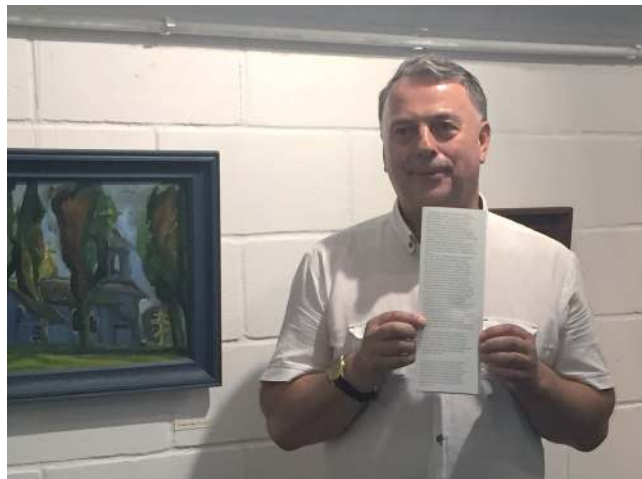
Кольоровий світ безмежжя

22 червня у Варшаві пройшов вернісаж виставки відомого українського художника, маляра, скульптора Володимира Лободи.

Відкриття відбулось у затишному та атмосферному місці району Стара Охота — Музеї ікон у Варшаві (Muzeum Ikon w Warszawie, Lelechowska 5). Назва експозиції «Bezkras» (Безмежжя) і вона презентує вибрані роботи митця із стилів: живопис, графіка, скульптура. Конкретна виставка походить із приватної колекції видатного українського поета Тадея Карабовича, з яким Володимир Лобода приятелює багато років. Митець перебував на приватних мистецьких пленерах у скансені Голі на Холмщині, де в 1993, 1994 і 1995, зокрема і створив роботи, представлені тепер у Музеї ікон.

На вернісаж виставки талановитого художника з України прибуло близько 30 осіб, що приємно, були це і українці з Польщі, як ось віолончелістка Олена Журова-Цюлька та скрипаль Петро Цегельський і українці, що приїхали з України, наприклад, викладачка польської мови: Наталія Коваленко, до речі землячка митця, також з Дніпра. Але також захід відвідало і багато поляків, зокрема, відома художниця Сибілла Голец. На превеликий жаль, сам митець не зміг бути присутнім через стан здоров'я. Проте прибули його донька Соломія Лобода та її чоловік Андрій Кісь, який до речі, вже не перший рік активно та успішно займається організацією та промоцією творчості та виставок Володимира Лободи.

Із привітальним словом виступив засновник та директор Музею ікон — Міхал Богуцький. Згодом трохи

▲ Поет Тадей Карабович розповідає про художника на фоні його картин. Фото авторки статті

розповів про самого митця і його роботи, співорганізатор події Тадей Карабович. Наступними виступили куратор виставки Андрій Кісь, а також гість зі Львова: відомий психіатр, колекціонер Василь Стець. Андрій Кісь розповів, що дуже радий презентувати роботи Володимира Лободи у Варшаві і зазначив, що демонстровані твори — це лише маленька крапля в морі величезного доробку митця, і що він дуже надіється, що ще багато картин художника, значно більше монументальних, вражаючих, побачать невдовзі нові країни та великі зали.

Нагадаємо, що Володимир Лобода народився у Дніпрі, згодом навчався у Києві, довгий час мешкав та творив у Львові. У 1992 році придбав з дружиною Люд-

милою, яка до речі, також успішна художниця, хутір у с. Турове на Дніпровщині. (Зазначимо, що пані Людмила намалювала ілюстрації до нової збірки поезій «Лугини» Тадея Карабовича, рецензію на яку, невдовзі можна буде прочитати у «НС»). Там подружжя заснувало музей та літні майстерні, в основному більшість часу художник перебуває на хуторі та далі створює свої шедеври. Володимира Лободу вважають яскравим прикладом андеграунду 1960 — початку 1990-років. Його роботи дуже різноманітні за формою, тематикою, виконанням. У доробку автора є монументальні вітражі, розписи та полотна, а також невеликі живописні роботи: пейзажі, портрети, ікони, чи делікатні скульптури з різних порід дерев (деякі з них представлені, зокрема, на діючій виставці).

Можна сказати, що попри те, що в резюме автора близько 20-ти масштабних виставок, довгий час в Україні його творчість не була належно оціненою. А проте, останніми роками, ситуація суттєво змінюється і зацікавлення творчістю художника зростає в Україні та поза її межами, зокрема, завдяки наполегливій праці його рідних, друзів, особливо куратору виставок Володимира Лободи — Андрію Кісю.

Виставка «Безмежжя» перш за все притягує теплою гамою кольорів, в згодом цікавими формами та позитивною енергетикою. Мистецькі критики називають іноді Володимира Лободу українським Пікассо. Роботи Лободи: прості і складні водночас, у них хочеться виникнути, знайомитись з ними глибше.

Оглянути виставку можна до 1 вересня, нагадаємо, що Музей ікон знаходиться при православній каплиці святого мученика Гжегоша. Каплиця є досить міжнародним місцем зустрічей, сюди на служби Божі приходять представники різних національностей у Варшаві, найчастіше грузини. ■

Дарина ПОПІЛЬ

ПОДІЇ

Фінальний ювілей «Калинових мостів»

Усьому приходить... оновлення

У середині червня на Вармії та Мазурах закінчився ювілейний X Міжнародний фестиваль телерадіограм «Калинові мости», який тривав майже тиждень. Протягом минулих десяти років учасниками цього престижного заходу були майже 400 журналістів з України і близько 40 із Польщі (в основному з українських редакцій Польського радіо в Ольштині, Ряшеві та Кошаліні). За цей час в конкурсній частині фестивалю журналісти представили близько тисячі теле- і радіопередач, підготували понад три тисячі різноманітних сюжетів, які транслювалися потім в електронних медіа всієї України та в деяких польських.

Мети досягнуто, але...

Голова Ольштинського відділу ОУП Степан Мігус, офіційно відкриваючи цьогорічний фестиваль у Комплексі шкіл з українською мовою навчання в Гурові-Ілавецькому, заявив, що це «останні „Калинові мости“, бо мети досягнуто». Інформація викликала занепокоєння присутніх 37 журналістів з України... Аргументів за припинення цієї форми фестивалю є чимало. Творці цього багаторічного циклічного творчого заходу організували «Калинові мости» з метою переконати українців у необхідності приєднання до європейського демократичного співтовариства, у якому Україна мала б зайняти одне з чільних місць. Через російську пропаганду і своїх манкуртів ще кільканадцять років тому заледве третина українців висловлювалася в опитуваннях за шлях до спільної Європи. Натомість більшість, як завчена роками поневолена коняка, спрямовувала голоблі на Москву. Нині кількість прихильників шляху до демократичної Європи майже подвоїлася. Є в цьому й скромна заслуга «Калинових мостів», — підкреслив Степан Мігус. Адже учасники фестивалю, а це кожного року близько 40 осіб, які переважно походять із північних і східних областей України, розповідали своїм глядачам і слухачам, яку користь від входу до європейського співтовариства має, зокрема, не найбагатший раніше регіон — Вармія і Мазури, як покращилося життя, умови проживання, дорожня інфраструктура, відкритість на Європу без паспортів. Окремим питанням, яке постійно висвітлювалося, була ситуація та функціонування національних меншин у Польщі та Україні. Українські журналісти з великою прискіпливістю цікавилися охороною навколишнього середовища й вирішенням пов'язаних із ним проблем, серед яких — утилізація сміття, зелений туризм, природна енергетика. Кількарічним провідником у цих питаннях був Адам Кшишків, голова Вармінсько-Мазурського фонду охорони навколишнього середовища і водних ресурсів. У конкурсних роботах постійними були теми, що підкреслювали європейськість України («Україна — це Європа»), презентували культурні надбання України, які стали спільними європейськими цінностями, а останніми роками, з 2014 року, закликали Європу бути рішучішою до російського агресора, який пішов війною на Україну... Окремим досягненням фестивалю стала зміна менталітету наймолодшого покоління журналістів, особливо зі східних та північних регіонів України, яким завдяки «Калиновим мостам» уперше в житті відкрилася Європа на захід від України. Зрештою, як виявилося в розмовах з ними, вони і до Росії, навіть ще в мирні часи, не їздили.

— Я був російськомовним, коли вперше приїхав на фестиваль, — каже Павло Піскун із Краматорська. — Зовсім нічого не знав про закордонних українців.

▲ Учасники фестивалю «Калинові мости». Фото — Ярослав Рійов

За ці роки я вивчив рідну мову, поміняв свій світогляд під впливом фестивалейних зустрічей з вами, став справжнім українцем-європейцем.

...Творчі зустрічі слід продовжувати

Учасник усіх фестивалів, постійний член журі конкурсів, білоруський журналіст Володимир Субат із Мінська захоплює продовжувати фестиваль.

— Це прекрасна ідея, яка згуртувала українських журналістів і дала їм неповторний шанс познайомитися з Європою, зі своїми побратимами поза межами материка, — переконує він. — Потім вони все це представили своїм глядачам і слухачам, наблизивши їх до демократичної Європи.

— Може, належало б частіше запрошувати закордонних журналістів до України, щоб вони на місці переконалися, що наша держава все ж буде свій шлях до цивілізованої Європи попри агресивні дії Московії, — продовжує думку колеги інший постійний учасник фестивалю, також член журі Антон Щегельський із Києва, член редколегії журналу «Європа. Світ». — Жоден інший журналістський міжнародний захід в Україні не тривав більше 3–4 років. А цей велелюдний фестиваль відзначає своє десятиріччя, і журналісти, що важливо — молоде покоління, не хочуть його закінчення.

Однозначно за продовження проведення, можливо в іншій формі, висловлювалися всі присутні учасники урочистого закінчення цьогорічних ювілейних «Калинових мостів». Однак останніми роками ситуація, передусім в Україні, в цьому питанні ускладнилася. Хоча постійні співорганізатори й спонсори, тобто Рівненська обласна рада та держадміністрація регіону, не змінилися, ускладнилося питання безпосередньої організації. Реформи електронних мас-медіа спричинили відхід від роботи невтомних організаторів фестивалю з Рівненського обласного державного комітету телебачення і радіомовлення, зокрема його директора Андрія Велесика, директора рівнен-

ського телебачення Петра Мідрігана. Філіали редакцій, які виникли на місцях, цілковито підпорядковані центру в Києві й не можуть нічого вирішувати самостійно. Тому цьогоріч журналісти приїхали на фестиваль, беручи відпустки на роботі, без відряджень. З боку керівництва українських мас-медіа не було жодної підтримки. Польська ж сторона — Управління маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства та Сеймик Вармінсько-Мазурського воєводства — і далі підтримують фестиваль «Калинові мости», а кожен дотеперішній маршалок, як і Густав Марек Бжезін у цьому році, брав патронат над заходом. Саме ці найвищі самоврядні органи, розуміючи цінність проекту, нагородили українських співорганізаторів фестивалю Андрія Велесика і Петра Мідрігана почесними відзнаками «Заслужений для Вармії і Мазурів».

— Фестиваль належить до найпрестижніших і найцікавіших міжнародних проєктів останнього десятиріччя, запропонованих і організованих націо-нальними меншинами Вармії та Мазурів, — оцінює уповноважений маршалка воєводства у справах національних меншин Віктор Марек Лейк. — Якщо організаторами вирішено, що певний етап уже пройдено й мети досягнуто, варто пошукати інших форм співпраці між журналістами з України та Польщі, бо хто, як не медіа, може наблизити один до одного двох великих європейських сусідів із непростим минулим.

Віце-маршалок воєводства Мирон Сич, який на урочистому закінченні представляв і маршалка Густава Марек Бжезіна, запевнив, що воєводські самоврядні органи надалі будуть підтримувати міжнародні партнерські заходи такого рівня. Продовжити підтримку планують і дотеперішні співорганізатори від України, Рівненська обласна рада та Рівненська обласна державна адміністрація. Участь у ролі співорганізатора задекларував київський журналіст Андрій Михайлик, який є першим заступником Незалежної медіа-профспілки України, що має свої представництва, зокрема і в Польщі.

Дотеперішні організатори пропонують проводити заходи в Україні та Польщі по черзі. Професорка Тереза Астратович-Лейк із Вармінсько-Мазурського університету, координаторка співпраці з Національним університетом «Львівська політехніка», запропонувала залучати до таких подій і студентів журналістики, скажімо — Інституту журналістики ВМУ в Ольштині та його відповідника в Україні. Усі пропозиції будуть розглядатися.

Ювілейний фінал — старими й новими шляхами

Цьогорічний захід проходив традиційно, як і десять років до того. Відкривався офіційно в Комплексі шкіл з українською мовою навчання в Гурові-Ілавецькому (директорка Марія Ольга Сич), а опісля журналісти, як і щороку, відвідали другу українську альма-матер у регіоні — Комплекс шкіл з українською мовою навчання в Бартошицях (директорка — Любомира Тхір). Традиційно учасників «Калинових мостів» приймали очільники Вармінсько-Мазурського воєводства: віце-маршалок Мирон Сич, уповноважений у справах національних меншин Віктор Марек Лейк, голова Комісії національних меншин Сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома, директор Департаменту міжнародної співпраці Лукаш Білевський. Були й традиційні зустрічі на «Телебаченні Ольштин» і «Радіо Ольштин» та вперше в щоденнику «Газета Ольштинська», яким керує головний редактор Ігор Гривна.

Уперше журналісти зустрілися з очільниками Лідзбарсько-Вармінського повіту. Заступник старости Ярослав Когут розповів про правила функціонування цієї ланки самоврядної структури. Журналісти ознайомилися з історією Лідзбарського замку, з яким пов'язані були такі видатні поляки, як Миколай Копернік (учень українця, професора Юрія Дрогобича), єпископ Ігнаці Красіцький, та з іншими самоврядними установами. Наприкінці учасники фестивалю могли оцінити нове надбання Лідзбарського повіту, що славить його на всю Європу, — терми, споруджені на 85% за гроші Євро-союзу.

Не могло забракнути й воєнної теми. Журналісти й ольштиняни 13 червня взяли участь у вернісажі фотовиставки «Герої не вмирають — Обличчя війни», авторства фронтового капелана львів'янина, о. Андрія Дуди, яка відкрилася у Воєводській публічній бібліотеці. Киянин Андрій Михайлик презентував під час вернісажу вражаючий фільм «Репетиція» режисера Олександра Калашника з Полтави. «Кожен день — це репетиція наступного» — саме з цих слів починається документальна стрічка. Вона розповідає про полтавців у різний період становлення України, боротьби за незалежність та гарне життя. Тут і Помаранчева революція, Революція гідності та війна на сході України, Дебальцеве, Іловайськ та всі інші знакові події п'яти років московської агресії. Головний збірний герой — українські воїни, які вистояли й не пропустили російської орди вглиб України та Європи... До прийняття рішення про подальшу долю «Калинових мостів» є ще трохи часу. Уже відомо, що крім постійних організаторів і спонсорів свою співучасть декларує новий партнер — Незалежна медіа-профспілка України. І найважливіше в цьому всьому те, що є бажаючі долучитися до ідеї журналісти. ■

Іван МАЗУРСЬКИЙ

Де є корона нашого Данила Галицького короля ціж Лемківщини?

Чим є корона як і вшитки інсигнія влади для народу, держави в історії добрі знаме. Так можна повідати о кожній державі в Європі, де до гнеска в їх історії є жива памят про інсигнія влади, в тим предешитким іде ся о корону.

І так в історії Мадярів є відома корона святого Штефана з XII віка, котру носило понад 50 мадярских королів. Вона є векша од людской голови. Важит 2056 грамів та гнеска є в мадярским парламенті. Чи корона австріячка, котра має юж понад 400 років. Зробена була для цісаря Австрії Рудольфа II в Празі в 1602 році. Гнеска та корона є в палацу Гофбург у Відні. На конец хцу вказати корону Росії. В 1762 році царицею стала Катерина Велика, для котрой спеціалні зробено Вельку корону імператорску. Гнеска вона є на Кремлю та прикрашена є 4956 дьяментами, перлами та важит праві 4 кілограми. Ту треба згадати нашу шапку Мономаха, котра, на жаль, гнеска є в Москві, а то є сильний наш знак в історії Київской Руси, котрий вкрала нам Московія.

Вказани тут корони є свідоцтвом, што вони є повязани з історією нашої Лемківщини. Што правда Росія безпосередні не володіла Лемківщиною, но може кус в часі I Світової війни, але і так, на жаль, мала свій вплив на долю нашої землі навіт до гнеска.

Про тоти корони є різні історії. В тих історіях сут ціж часто легенди, котри не вповні відповідають правді. Прикладом є хоц історія меча — відомого шербця, котрого, як повідат польска легенда, Болеслав Хоробрий вдарив та вищербив на Золотій брамі на мурах Києва.

А по правді історії тоту Золоту браму збудовано дуже років пізніше. Але, на жаль, до гнеска вчат о мечу шербцу, хоц ніяк не міг ся вищербити в Києві, бо той брами іщи не збудовано. На жаль, гнеска о тим не всяді ся пише в шкільних польских підручниках, а правда історії є преціж барз інакша.

Легенди про корону Данила все турбували істориків. Але тота корона то ціж знак, што Україна віками хтіла бити частином Західньої Європи, хоц так часто зло в середині України і надевшитко з Москви хтіло, штоб Україна була рабом на все. А король Данило ніколі того не хтів штоб Українці-Русини билі тим рабом як вшитки його землі, в тим Лемковина.

А што ся діяло з короном Данила по його смерті?

Іщи внук короля Данила Юрій I Львович звав ся «король Русі, князь Волині» на своїй печатці бив вказаний на троні, а на голові мав корону. На жаль, його сини Андрій і Лев не вживалі титул короля. Лев титулував ся *dux Galiciae* — «князь Галичини», а Андрій — *dux Ladimirae* — «князь Лодомерії» (Володимирії) з міста Володимир, што втовди било столицьом Волиня. Онук Юрія I, ціж званий Юрієм II, по імені свого діда панував в Галицько-Волинській державі, хоц 16 років, але, на жаль, не за барз щасливі. Што правда, звав ся «королем Малої Русі», бо Велька Русь — то була Київска Русь, але за свое привязаня до римо-католицької віри, што для бояр значило польонізацію та втрату боярских прав, бив през них затрутий. І так, на жаль, наши князі затратили звання короля та не носили Данилової корони, хоц часто не зо своей волі.

По смерті того короля Малої Русі Юрія II польський король Казимир завоював його землі. Заняв Львів, але не міг його втримати, длятого вивіз вшитки цінни багатства Львова, в тим і корону короля Данила. През 5 років Казимир Велький завоював галицьке князівство, котре отримало звання Руське Королівство. Іщи сто років тота земля мала своє руске право і свій пінязь срібний львівській квартник з левом — гербом міста Львова та написом «монета руська». Треба тут памятати, што і ціж наши лемківски землі барз відчули зміни, колі Казимир заняв Лемківщину. Билі то зміни добрі і погани. Позитивні, што упорядкував права переважні на ґрунті територяльним през право волоске і маґдебурске, зване німецьким, котре заступило право руське. І ту є тота зла страна, бо воно виперало і нищило право руське, котре свідчло звязок з нашіма землями давной Київской Русі. Треба ціж зауважити, што в тим часі повстають ціж нови лемківські села або просто є перший раз записани в документах. Казимир то вшитко робив, штоб мочи ліпше зберати податки та даніни для свого королівства.

А што далі било з короном Данила? Традиція наша кус легендарна повідат, што корону перероблено 1767 року на мітру греко-католицьких єпископів в перемискому кафедральному соборі Святого Івана Хрестителя. Там в Перемишлі була до 1915 рока, колі місто заняли російські війська, котри тодішнього владіку перемиского К. Чеховича замордували. Корону Данила сховано під престолом святого Архангела Михаїла. Але, на жаль, корону нашов москофіль архідиякон собору Зубрицький і його зят Рейнарович.

Та корона дісталася в руки москалів.

В 1922 році в часі засідання Ліґи націй у Женеві член української репрезентації канонік Гриник звернув ся до радянської делегації, штоб повернула до Перемишля корона Данила. По трійох місяцях при помочи Червеного Хреста канонік Гриник прибав до Москви, де йому була передана корона, але без хрестика, з вирваними дьяментами. Єпископ Йосафат Коциловський передав корону на реставрацію в майстерню ордену отців-василіан у Чехословації, потім вона повернула до Перемишля. В 1928 році вона була сфотографована при коронації чудотворной ікони Божої Матері в Самборі. Є інформація не до кінця potwierджена, што 1942-го корона була передана для охорони до Ватиканського музею, при помочи італіянських капеланів. Єднак, де вона є гнеска, ніхто не зна.

Знам, же тот артикув не за барз вказав цілу історію корони Данила та де є гнеска. Так дуже є іщи питань про ей історичну долю, што, думам, треба нам шастя, штоб однайти історичні джерела, котри би хоц кус вказали цілу правду. Але то невідоме ціж будит нашу цікавіст та думаня, што корона Данила є як легендарний граль. Легенда о короні Данила є до гнеска нашою красом в історії, котра вказує в ній про наше багатство, котре свідчит, што від віків наши князі боролися про незалежність і свободу для нашого народу, не забиваючи ціж про Лемківщину. Памятайме про те та вірме, што корона Данила ся найде. Вона і гнеска, хоц ей не маме, ціж свідчит, што не є чужа для історії Лемківщини. А як ся найде та ся будеме барз радувати... ■

Адам ВЕВЬЮРКА

Явірскы люде не хочут быти биты

(О тых, што пришли хвалити Ісуса Христа)

Великден по вечірні одслужені на Яворі мал місце такі мали лемківско мовни ляпеус. Перед явірском капицьом при зниманю спільной фотографії, тых, які на гору Явір того дня пришли Богородиці і Єй Єдынородному Сынови подякувати за

вшыткы отриманы блага, прібувано так уставити, жебы в кадрі вшыткы были. Хтоси голосно повіл: *Хто хоче бити на знимці — пересуват ся до середини*. Товды якіси прочан усміхнув ся і голосно повідаючи: *Я хочу бити* — пересунул ся з края на середину.

Так то юж гнеска єст, же не вшыткы Лемкы потрафлят выгварити того задне «ы». Серед нас сут и такы, котры не выповідят юж и «г», оно переходит ім в «х» и заміст: *Господи помилуй* єст: *Хосподи помилуй*. О «л» (о хоц бы и в такім: колесі) то юж ани не буду ту споминал. Думам, же аджи и они нашого *Господа* не записуют інакше, за то в тых словах, в котрых має бити задне «ы» пишемо го, хоц гнеска не потрафиме го юж выповісти. Товды не треба буде додумувати ся ци хочеме бити мирным человеком ци дакого папицьом *бити*.

Бити хотіло бы ся тых, котры на Явір не пришли, але тіж не знам ци годит ся таке робити, бо прецін не знаме чом іх ту не было и што важніше памятайме о словах св. Павла (Рим. 14. 4). Думам, же радше треба было бы похвалити ту тых, котры того дня пришли ищи раз урочысті и достойні Богу и собі засьпівати: *Христос воскрес...* ци ищи раз почути: *Да воскреснет Бог і да розточатся вразы Его і да біжат от лица Его ненавидящы Его*. Доцінме тых, котры того дня домочены пришли и на мокрым Яворі засьпівали: *Світе тихий...* А пак достойне: *Кто Бог велій яко Бог наш,*

Ты єси Бог творяй чудеса, творяй, творяй, творяй чудеса. Ту на Яворі тоти самы слова інакше звучат, думам, же не лем для мене. Ту вшытко єст таке достойніше и величаве. Пришол єм, хоц барз планна была товды погода, она радше наказувала остати дома. Пішол єм, бо мал єм за што дякувати Богу и Богородиці. Сподівал єм ся одиниць, аним не думал, же на горі буде аж тівко люда, были и Заходяне, зрадила іх реєсрация авт.

Капиця невелика, але и она прочан може змістити дуже. До некоторых з них хтіло бы ся речы словами ліричного героя верша Тадеуша Ружевица: *зрозумійте / люди єст дуже буде ищи / веце адже посунте ся кус / сунте ся*¹, не стійте в дверьох. Не од вчера знам, же в середині єст горячо, за то як на Яворі єст гарді молячых ся ту люди, фурт стою лем на дворі. Але знам, же сут и такы, котрым на сходах єст за студено. Ім лекше молити ся в середині, бо не мусят думати як ся мають хоронити перед холодом. Товды ляло и дуло, и справді навет и для мене часом тота погода мила не была. ■

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

1. *Zrozumcie / ludzi jest dużo będzie jeszcze / więcej więc posuniecie się trochę / ustąpcie* – Tadeusz Różewicz, *List do ludożerców*.

Історія

Розмова Богдана Мартинюка з виборцями біля крамниці в селі Суховольці (гміна Кліщелі Гайнівського повіту). Фотографія Юрія Гаврилюка

Підляські післявиборчі рефлексії з перспективи 30 років

(Пам'яті Богдана Мартинюка)

Парламентські вибори 4 червня 1989 року виникли не самі по собі, а як наслідок багаторічних суспільно-політичних процесів у Польщі, що почалися влітку 1980 року. Те ж саме треба сказати про такий їхній епізод, як участь українського кандидата Богдана Мартинюка в боротьбі за безпартійний депутатський мандат № 38 у виборчому окрузі Більська-Підляського (№ 10). Не міг би він відбутися, коли б не процес, великою мірою паралельний до появи структурованої антикомуністичної опозиції, а саме – виникнення в українському середовищі Північного Підляшшя гурту молодих людей, які голосно стали заявляти, що вони теж є українцями, а не, як їм підказувала й наказувала влада, православними поляками чи білорусами.

Богдан Мартинюк, лікар, хоч і проживав у Варшаві та не мав підляських коренів, вписувався в цей процес майже від його початку. Вистачить сказати, що перша «літописна стаття» в зошиті «записів діяльності національного руху Підляшшя», який почав я вести навесні 1983 року, присвячена проведенню ним презентації слайдів із церковною архітектурою Лемківщини. Відбулася вона 12 березня в приміщенні гуртка Білоруського суспільно-культурного товариства (БСКТ) у Більську, у присутності 20–30 осіб, переважно молоді з так званого білоруського ліцею. Можна сказати, що саме цей ліцей був кузницею кадрів для формування модерного українства. Я тоді був четвертокурсником, але найстарший із нашої групи, Євген Рижик, вже з 1979 року вчився у Варшавському університеті та зав'язав чимало знайомств з українцями Варшави й інших осередків у Польщі. Звісно, запрошення до Більська голови Громадської комісії охорони пам'яток церковного мистецтва

було також його заслугою. Після презентації відбулася ще й зустріч у меншому гроні, під час якої обговорювалися подробиці, пов'язані з організа-

цією молодіжного рейду «Підляшшя» (почався 2 квітня в Біловезі), який можна вважати першим заходом у регіоні, організованим «під українським прапором» (окрім підляшан, прибула й українська молодь з інших осередків – був це для них перший контакт із нашим «забутим» регіоном).

Протягом наступних шести років «групці молоді» додалося трохи літ та нових людей, відновлено гурток Українського суспільно-культурного товариства (УСКТ) у Кліщелях, відтак організовані гуртки в Більську, Черемсі, Гайнівці, Білостоці. У 1987 році вперше кілька сільських фольклорних колективів виступили на українському фестивалі в Сопоті, а на 14 травня 1989 року у Черемсі запланований був відбірний огляд до наступного фестивалю. Став він, однак, подією не лише культурною, адже саме цього дня почалася виборча кампанія українського кандидата на посаду депутата, який був зареєстрований Окружною виборчою комісією в Більську кілька днів раніше, 10 травня.

Усе тоді відбувалося «бігом», адже поміж ухваленням виборчого закону до «контрактового» Сейму та до Сенату (7 квітня) і терміном першого туру виборів не було й двох повних місяців. Звісно, перспектива боротьби за «безпартійний» депутатський мандат значно активізувала українське середовище в Більську. Більшість із нас не лише щиро бажала «комуні» політичної смерті, але й хотіла поборотися «за своє» та «по-своєму», а таку можливість могли створити собі лише ми самі. Бо хоча Громадянський комітет (ГК) «Солідарність» у Варшаві й виявив готовність до співпраці з меншинами, але, звісно, був зацікавлений на терені Білостоцького воєводства пригнати до себе меншість загальновибрану – білорусів, актив яких напружував м'язи та переконував, що може розраховувати на голоси навіть 200 тис. своїх виборців. Отже, з Варшави рекомендовано білоруського письменника Сакрата Яновіча, кандидатура якого була, однак, відкинута Громадянським комітетом у Білостоці. Цей же білостоцький комітет «С» зробив у квітні деякий реверанс на нашу адресу, обіцяючи, що представник українців зможе брати участь у його роботі, але запрошення на жодне з засідань цієї організації не надійшло.

Отже, було згаяно чимало часу також тому, що через свою молодість та новизну діяльності на поприщі українства проблемою було знайти на місці поважного кандидата, який міг би включитися в ці політичні перегони як

український представник. Ситуацію врятував тодішній секретар Головного правління УСКТ Богдан Мартинюк – уродженець Волині, мав православне віросповідання, очолював Громадську комісію охорони пам'яток церковного мистецтва, завдяки чому був уже відомий на Підляшші, адже місцеві діти їздили на організовані комісією мистецькі пленери, а він приїжджав сюди з доповідями.

Головне правління УСКТ як легально діюча громадська організація мало можливість подавати кандидатури на вибори. Однак засідання, присвячене схваленню кандидатів, відбулося тільки 27 квітня. Останній термін реєстрації кандидатів у виборчих комісіях був визначений на 10 травня, отже на задоволення ще однієї вимоги – зібрання трьох тисяч підписів за особу, залишалося обмаль часу. Крім цього, 30 квітня був Великдень, до якого треба підготуватися, кожен хоче побути з родиною. Мало це й свій плюс, адже на святкові богослужіння завжди приходять багато людей, тому підписи збирали «стаціонарно» – під церквою, а під час виїзду в село входили до хати з бадьорим «Христос воскрес» – і всім присутнім ставало зрозуміло, що прийшла своя людина у важливій справі.

З виїздами в село було не так легко, адже мало хто тоді мав автівку, до того ж постійно виникали проблеми з бензином. Рятуював нас передусім «полонез» Євгенового батька та знайомі, котрі знали, як «організувати» пальне. Хоча дуже напружуватися з цією акцією нібито не мусили, бо, з огляду на загальнодержавний характер діяльності УСКТ, підписи «на Мартинюка» збиралися в усіх українських середовищах Польщі (до виборчої комісії в Більську занесли їх не три тисячі, а сім), тож уже на цьому етапі випала нагода вести інформаційну кампанію.

Зелений «полонез» родини Рижиків був також головним засобом пересування Богдана Мартинюка під час його виборчої агітації на місцях, також дуже короткої – від неділі 14 травня до суботи 3 червня (виборчої тиші ще не існувало), звісно, з чималими перервами, адже йому доводилося повертатися на роботу. Потяги в ті часи, тим паче у вихідні, були переповнені, тому їздити з Варшави на Підляшшя чи в будь-якому іншому напрямку не було приємністю. Збереглося у мене в пам'яті, як одного разу наш кандидат розмірився, що якби обрали його депутатом, то мав би право на безкоштовний проїзд у спальних вагонах і міг би врешті більш комфортно подорожувати на Лемківщину та Надсяння, щоб доглядати за церквами.

Щоб сказати своє слово до виборців, використовувалися різні місця й нагоди, зокрема мітинги, організовані ГК «Солідарність» у Гайнівці та Більську, де Богдан Мартинюк виступив як учасник дискусії. Були й інші заходи, типові для весняної пори, наприклад, пізній «День перемоги» у Милейчичах (14 травня) і народне свято у Кліщелях, організоване аграрною партією тодішньої владної коаліції, а два тижні пізніше – «Дні Більська». У селах зустрічі з виборцями відбувалися у світлицях, інколи біля церков чи навіть принагідно біля крамниці, були навіть вечірні посиденьки на сільській вулиці. Загалом, якщо список, укладений Євгеном Рижиком незабаром після виборів, точний, виборча агітація з участю кандидата тривала лише вісім днів.

Збирачі підписів за кандидатуру Богдана Мартинюка, що саме прибули до села Мацкевичі (офіційно Довгий Брід) у гміні Дубичі-Церковні Гайнівського повіту. Перший справа – Євген Рижик (з бородою), другий – Юрій Гаврилюк. Фото надане Юрієм Гаврилюком

«Я б хотіла продовжити роботу з митцями і перформерами, які живуть у Польщі та представляють інші культури»

Розмова з режисеркою вистави «Лоуренс з Аравії» Веронікою Щавінською

Герої на сцені говорять кількома мовами, а два екрани з обох боків від глядачів показують субтитри українською або англійською. Актори весь час змінюють ролі: в якусь мить одна з дівчат грає чоловіка з Судану, чоловік зображує канадця, про рідну країну якого він майже не знає. Це — спосіб, який польські актори і режисерка вистави Вероніка Щавінська вибрали, аби з іронією, але водночас критично розповісти про ставлення польського суспільства до «інших» — мігрантів, біженців, іноземців. Прем'єра «Лоуренс з Аравії» відбулася у червні 2018 року, а в березні 2019 вистава повернулася на сцену варшавського Повшехного театру (Teatru Powszechnego).

Ми поспілкувалися з **Веронікою Щавінською** (на фото) про закулісся створення вистави, співпрацю з міжнародною групою і про те, як сьогодні в Польщі можна говорити про культурну чи мовну «іншість».

Джерело – Facebook Laboratorium Nowych Praktyk Teatralnych

Перед тим, як з'явилася ця вистава, ви запросили до театру іммігрантів; великою мірою це завдяки співпраці з ними з'явилася «Лоуренс з Аравії». Як виглядала робота з міжнародною групою?

Спочатку ми зробили оголошення, потім запросили кількох вибраних людей на співбесіду, де пояснили, як ми собі уявляємо нашу співпрацю. До того, як почалися будь-які репетиції з акторами, ми з нашою групою співтворців зустрічалися і розмовляли на різні теми. Всі наші розмови обертали-ся навколо питань національності, її бачення, а також досвіду перебування в Польщі цих людей. Наприклад, ми дивилися польську комедію «День ди-вака» («Dzień świra») і розмірковували, наскільки почуття гумору є універсальним.

Ми також багато говорили про театр. Наприклад, робили такі вправи: треба було відповісти на питання «Якби ти був/була польським міністром культури, що б ти порекомендував/порекомендувала театрам?». Ми також говорили про роль і досвід глядачів у театрі. У нашій групі були дуже різні люди — ті, хто добре розуміється на театрі, і ті, хто рідко туди ходить. Ми багато говорили про дуже прості речі: чому ти в Польщі, що тебе сюди привело, який у тебе досвід.

Які відповіді були для вас найбільш несподіваними?

Наприклад, мене вразила одна річ — дуже банальна, але це те, про що треба постійно нагадувати: наскільки при-

сутність людей іншого походження або таких, що говорять з іншим акцентом, є для поляків важкою і незручною. Хоча у нашій групі всі, окрім однієї людини, говорили польською, деякі з них говорили справді чудово, з ледь відчутним акцентом. Попри це, вони розповідали, яке це спричиняє почуття незручності, наприклад, в магазинах. Один з учасників описав свій досвід: що він якимось чином відчуває себе відповідальним за те, що інша людина, поляк, відчуває незручно через акцент, який чує. І це мене дуже засмутило. Також завдяки цим розмовам я дуже багато дізналася про країни, про які мені мало що було відомо, наприклад, про Саудівську Аравію чи Венесуелу.

Одна з героїнь вистави каже: «у нас навіть немає біженців, самі емігранти». Сьогодні значення цих слів — біженець, мігрант, іноземець — часто розминаються. Вони визначають людину, про яку ми говоримо, і впливають на наше трактування цієї людини. Яким ви бачите значення цих слів у сучасному суспільстві?

Ці значення справді змінюються. Мені здається, що це залежить від конкретного історичного моменту. Зараз у Польщі обидва ці слова — біженець і мігрант — є тривожними, вони провокують у людей почуття якогось загального страху. Проте «біженець» має, мабуть, інтенсивніше значення. Це дивно, бо нам варто було б радше позитивно до цього ставитися: адже ідеться про людину, яка потребує нашої допомоги. Окрім цього, мені здається, що ми дуже легко вішаємо на людей ярлики: ось це іммігрант, а це — біженець. Важливо, ким люди вважають себе самі, як визначають свій статус. Саме тому треба говорити про ці ярлики, щоб не міряти всіх однією міркою.

На те, як ми когось трактуємо, насправді впливають дуже неочевидні речі — наприклад, стать. Одна з героїнь вистави говорить спершу від імені жінки, а потім — від імені чоловіка.

Це тема, з якою я дуже часто працюю в своїх виставах. Певні слова і наше ставлення до них повністю змінюють значення, коли їх говорить людина іншої статі, але також іншого віку, іншої національності. У цій сцені героїня говорить не тільки від імені чоловіка, а й репрезентує суданця польського поляка або польського суданця. З'являється невпевненість — хто насправді це говорить? Мені здається, ми маємо сформовані очікування і часом взагалі не слухаємо, що людина говорить, не сприймаємо її слів у всій їхній складності, тільки відразу оцінюємо. Саму тому театр — це дуже гарний інструмент для того, аби підіймати цю тему; його засоби можуть наочно показати, як творяться подібні значення, як народжується наше ставлення до інших людей.

Як сьогодні ефективно вести публічну дискусію на теми, які ми зараз із вами обговорюємо? Як розмовляти

Фото надане Повшехним театром

про це і яке майбутнє такої дискусії в Польщі?

Одна з тих речей, які заводять нас в тупик — це те, що наші дискусії зазвичай дуже широкі. Я б хотіла уникнути відповіді на такі «глобальні» питання, оскільки я виступаю за те, аби кожен вів таку дискусію в своїй сфері. Я дуже рада, що ми зробили «Лоуренс» і я хотіла би продовжувати те, що розпочала ця вистава — наприклад, роботу з митцями і перформерами, які живуть у Польщі та представляють інші культури. Я б хотіла зробити більше вистав з такою міжнародною перспективою, які б нівелювали польсько-польські дискусії.

Польські дискусії на цю тему — дуже гострі. Розмови про біженців чи іммігрантів, побудову польського суспільства, яке спиралося би не тільки на народжених у Польщі поляках, що говорять без акценту — це дуже складна дискусія, яка ділить суспільство. Парадоксом натомість є те, що ми ведемо такі суперечки найчастіше в повністю польському колі. Ми обговорюємо проблеми, що стосуються «інших», не запрошуючи цих «інших» до дискусії. Це, мабуть, — спроба спростити дискусію, яка насправді є складною і комплексною.

«Лоуренс з Аравії» — це вже друга вистава у Повшехному театрі, яку грають з українськими субтитрами.

Тепер ми зробили з «Лоуренс з Аравії» справжню міжнародну виставу (ми

граємо її з українськими та англійськими субтитрами), що дозволяє нам запросити більше глядачів, які інакше не прийшли б до нас через мовний бар'єр. Мене це дуже радує, оскільки один із перших імпульсів до створення «Лоуренс» — це була моя гірка рефлексія: гаразд, навіть у такому відкритому театрі, як Повшехний театр, трохи немає місця для глядачів, які живуть у Польщі та говорять іншою мовою; вони просто не прийдуть, по-перше, тому, що питання, які ми підіймаємо, можуть їх не цікавити, по-друге — є цей мовний бар'єр. Тому, наприклад, у виставі є промова однієї з героїнь, яку вона виголошує не польською мовою та без польських субтитрів. Таким чином польськомовні глядачі опиняються в такій ситуації, у якій зазвичай опиняються іноземці.

Ви підтримуєте зв'язок з іноземцями, з якими працювали над «Лоуренс»? Чи з цієї співпраці народилася дружба?

Якоюсь мірою зв'язки між учасниками міжнародної групи та командою театру існують до сьогодні. Однак вони не дуже міцні. Іноді хтось пише, що хотів би прийти на виставу ще раз і привести когось із собою. Я відчуваю, що в межах цієї групи виникли певні взаємини — і мені трохи шкода, що я не розвиваю їх активніше. ■

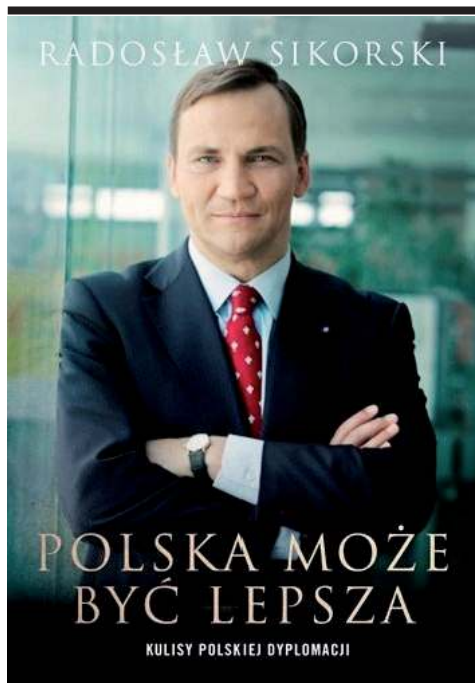
Розмовляла
Ольга РУСІНА

Книжкові новинки:

У Тадея Карабовича вийшла нова книжка — збірка поезій «Лугини» (Львів: ЛА «Піраміда», 2019. — 180 с.).

В Україні книгу можна придбати в мережі книгарні «Є», в Польщі — звертатися до автора: t.karabowicz@gmail.com.

RADOSŁAW SIKORSKI, «POLSKA MOŻE BYĆ LEPSZA», SPOŁECZNY INSTYTUT WYDAWNICZY ZNAK, KRAKÓW, 2018, 400 ST.

Сікорський – щиро про свою кар'єру міністра закордонних справ

Як воно — брати безпосередню участь у важливих міжнародних процесах на рівні з лідерами наймогутніших країн світу? Питання наче просте, але відповідь складна, яка вимагає не кількох речень, а усеї книги. Адже за кулісами офіційних зустрічей та міжнародних самітів, приховано багато інтриг, титанічних зусиль і роботи, складні відносини між урядовцями тощо.

Радослав Сікорський, власне, й написав цілу книгу, яка описує часи його урядування на посаді міністра закордонних справ Польщі. Автор найдовше в польській політичній історії працював на цій посаді, а саме з 2007 до 2014 року — дві каденції поспіль.

Видання «Польща може бути кращою. Закулісся польської дипломатії» охоплює багато подій, які відбулися в цей проміжок часу. За сім років у Грузії вибухнув збройний конфлікт з Росією, Джордж Буш-молодший вів війну в Іраку, у США до влади прийшов Барак Обама, в Катині розбився літак із польськими державними діячами та президентом Лехом Качинським, в Україні

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

відбулася Революція гідності. Але нас цікавить перш за все Україна, чи не так?

Починає Сікорський книгу з кінця своєї кар'єри в ролі міністра закордонних справ, а саме з того, як він допомагав стабілізувати політичну ситуацію в Україні в останні найбільш напружені дні Євромайдану. Він пише, що 19 лютого під час перебування з родиною у відпустці в Доломітах, на північному сході Італії, він побачив у Твіттері відео від «Громадського» про постріли в протестувальників. Радослав Сікорський вирішив перервати відпочинок і негайно урядовим літаком вилетів до Києва.

У розділі «Місія до Києва» автор описує, як між опозицією з Майдану (Тягнибок, Яценюк, Кличко, Парубій) і колишнім президентом України Віктором Януковичем йшли переговори про закінчення протестів та його відставку. Іноземна делегація, що складалася з міністрів закордонних справ Франції — Лорана Фабіуса, Німеччини — Франка-Вальтера Штайнмайєра та Польщі, була між ними посередником. Додатково за Януковичем стояла ще одна сторона, з якою він безперервно консулювався, — російська, в обличчі російського посла в Україні Володимира Лукаша.

Сікорський пише, що він докладав усіх можливих зусиль, щоб уникнути драматичного закінчення революції, допомогти Україні мирно пройти трансформацію. Він описує, яким складним було це завдання. До того, як Янукович утік із країни, він домовлявся з делегатами Євромайдану про владнання конфлікту. Однак, як зазначає сам автор книги, колишній президент брехав їм просто в очі та намагався виграти час, готуючи насправді свою втечу.

Українцям буде цікаво почитати книгу заради кількох розділів про Україну, щоб, власне, побачити погляд зсередини на те, що відбувалося в урядових будівлях у той час, коли на вулицях Києва протестувальники зіткнулися з правоохоронцями. Про те, які сили на чію сторону «перебігали», які слова звучали, хто як поведився, які важелі тиску і по відношенню до кого треба було тоді застосовувати, і таке інше. Ось як Сікорський одним реченням описав своє враження від того, що відбувалося в Україні: «Здається, я ніколи доти не мав відчуття, що настільки близький

до творення історії, як у Києві в лютому 2014 року».

Окрім опису подій початку 2014 року, автор загалом говорить про відносини сучасних Польщі та України. Він стверджує, що його держава відігравала й відіграє ключову роль в інтегруванні України до Європейського Союзу і є її послом у ЄС. На думку автора, якби не Польща, Америка та ЄС у минулому легко б погодилися на ту чи іншу форму захоплення Росією України.

На питання, чи може Польща не перейматися так сильно українською долею, Сікорський відповідає, що не може, оскільки російська Україна — це «найпростіший шлях до загрози нашій [польській] суверенності». Більш того, автор робить крок далі й заявляє, що Польща (саме під час урядування команди Дональда Туска) реалізувала ідею Пілсудського та Гедройці, однак в адаптованій до актуальних міжнародних і геополітичних умов версії.

«Якщо в когось, хто протягом останніх років спостерігає за українською політичною сценою, склалося враження, що Польща часто сильніше за Україну прагне, щоб та стала нормальною західною країною, то він був дуже близький до правди».

Ця цитата добре ілюструє політику, яку вів Сікорський стосовно України в період свого урядування, а саме — політику старшого брата.

Заразом автор скаржиться, якою невдячною за таке ставлення була Україна та як важко іноді мати її за партнера: не йшли назустріч, зривали двосторонні домовленості, не ставилися серйозно до польських інвесторів і не турбувалися про польську меншину. А з іншого боку, пізніше пише, що Україна вміла цінувати те, що Польща для неї робила, наприклад, не раз призначала Сікорському різного роду нагороди й подяки.

Тільки не зрозуміло, чому в кількох місцях у тексті про Україну Сікорський звертається до гіпотетичного сценарію, у якому Україна належала б до Польщі або ж була знову поділена між сусідніми країнами. Чому стверджує, що деякі території подаровані Україні Радянським Союзом практично просто так, невинувато, так би мовити — «на виріст»? Нехай навіть і знаходить відповіді на свої ж питання на користь незалежної

і цілісної України. В одному місці автор порівнює сьогодишню політичну ситуацію в регіоні з тією, що панувала в XVI столітті, коли Польща була європейською, а Україна поділена на менші державні угруповання не територіально, а за економічним чи іншим фактором.

Решта видання — не менш інформативна. Кілька розділів автор присвячує відносинам Польщі з Росією. І в контексті цих історій часто фігурує Україна. Окрім цього, у книзі ще можна прочитати про те, як проходили переговори між Польщею та Америкою про встановлення на території першого славнозвісного й контroversійного американського протиракетного щита.

Не менш важливою є частина про внутрішню польську політику і роль у ній Сікорського, про його відносини з Дональдом Туском та Лехом Качинським. Адже за польських реалій це було наче протиставлення між двома вождями. У Польщі, на відміну від України, закордонну політику визначає уряд, а президент її лише репрезентує. Як відомо, Качинський із Туском постійно змагалися за те, хто ж керівник у цій сфері. Також Сікорський не раз у книзі підкреслює різницю між минулим і теперішнім, у якому урядує партія «Право і справедливість». Сама назва книги вказує на те, що автор вбачає в праці нинішнього польського уряду багато помилок.

Отже, в усіх цих різних політичних контекстах «Польща може бути кращою» — це хороший посібник для політика чи міністра про те, як діють дипломатичні штаби, як організоване міністерство закордонних справ та як бути хорошим політиком і дипломатом.

У написаному чітко проявляються професійні риси Радослава Сікорського: він до кісток прагматичний, прискіпливий, не любить непередбачуваних ситуацій та воліє десять разів перестрахуватися й підготуватися, перш ніж робити якісь кроки.

Нам відомо, що Сікорський зі своєї любові до України дуже прагне, щоб з'явився український переклад його книги, тому можна очікувати, що невдовзі її зможуть прочитати не тільки польські читачі. ■

Катерина СЕМЧУК

Підляські післявиборчі рефлексії з перспективи 30 років

Продовження з 9 сторінки →

Решту часу ми використовували на роздавання людям листівок та наклеювання плакатів — як «самостійно», так і спільно зі ще двома кандидатами: професором Білостоцької політехніки Іваном Півником, якій за дорученням Православного братства боровся за сенаторське крісло, та ще більш пов'язаним із церковними кругами Євгеном Чиквином, котрий змагався за мандат № 37 від Християнсько-супільної унії, що входила до складу провладної коаліції.

На вибори пішло також Білоруське суспільно-культурне товариство, яке у 1950-х отримало від «народної влади» своєрідну концесію на всі терени Білостоцького воєводства з православним населенням, зокрема етнографічно українським. «Етноукраїнці» набагато міцніше «тримаються свого», отже, парадоксально, але ядром

«білоруської національної меншості» стала україномовна околиця Більська, Гайнівки та Сім'ятичів. Поява на цьому терені українського національного руху в білоруських середовищах розцінювалася як безпрецедентна та нічим не виправдана «агресія на Беластоцький край», а тут ще з'явився кандидат до Сейму від УСКТ. Мабуть, саме це спонукало БСКТ, яке спочатку декларувало лише боротьбу за сенаторське крісло для білоруського письменника Сакрата Яновіча, до того, щоб у Більському окрузі зголосити свого кандидата, історика Яугена Мірановіча та провести, зокрема, у білоруськомовній радіопередачі «Радіо Білосток» «визвольну» інформаційну кампанію проти «чужинця-українця» Мартинюка.

Це своєрідне білорусько-українське змагання формально виграв кандидат від БСКТ — отримав 14,4 тис. голосів, коли за Мартинюка проголосувало

11,5 тис., однак була це, по суті, Піррова перемога. Не лише тому що Я. Мірановіч опинився тільки на третьому місці після переможного кандидата ГК «Солидарність» (83 тис. голосів) та кандидата від Сільсько-господарських гуртків (18,9 тис. голосів). Просто ці вибори, як і, до речі, всі наступні, показали, що хоча справді існує чималий демографічний ресурс православного населення з українським та білоруським корінням (реально 150—200 тисяч), усе ж його податливість на політичну мобілізацію під національними чи конфесійними гаслами — вельми далека від бажаної. Дуже рельєфно показало це змагання за сенаторські крісла, де ціле Білостоцьке воєводство вибирало двох сенаторів: І. Півник отримав тоді 28,5 тис. голосів, а С. Яновіч — 22,4 тис. (вибиралися два сенатори, отже обидва кандидати не були опонентами).

Попри ці невтішні результати червеної розвідки боем, участь у виборах

піднесла українське питання на терені Північного Підляшшя з рівня бажань невеликої групи свідомих активістів-мрійників до рівня реально визнаних фактів. (До речі, через те, що до 1980-х років українське національне питання на цьому терені не звучало відкрито, не відбулось успадкування старих міжнаціональних антагонізмів, характерних українсько-польським відносинам в інших регіонах). Звісно, «споживання» підляськими українцями позитивних наслідків політичного зламу, що відбувся у 1989 році, коли в ефірі державного телебачення (іншого ж не було) врешті прозвучали слова «комунізм у Польщі скінчився», розтяглося в часі. Було, однак, постійним рухом уперед, так само як, до речі, й хід подій в Україні. Символічно, що перші україномовні передачі в ефірі «Радіо Білосток», перший випуск журналу «Над Бугом і Нарвою» та перший масштабний захід, що згодом переріс у фестиваль української культури «Підляська осінь», — це передвісники української незалежності. ■

Юрій ГАВРИЛЮК

**ЗАПРОШЕННЯ
НА «ВОЛОДИМИРОВІ ЧИТАННЯ»
24-25.08.2019
до Санктуарію св. Володимира Великого
Хрестителя Руси-України
у Гданську
з нагоди ювілею 1050-ліття св. Ольги -
княгині Київської (+969)**

У цьогорічному заході вислухаємо доповідачів: архієпископа харківсько-полтавського кир Ігоря Ісіченка, проф. Києво-Могилянської академії та проф. Ігоря Скочиліса — викладача і проректора Українського католицького університету у Львові.

ПРОГРАМА

24.08.2019 (субота)

10⁰⁰ — Служба Божа у конкатедральному соборі — Zaułek św. Bartłomieja 1.

Опісля доповіді архієпископа кир Ігоря Ісіченка, проф. Києво-Могилянської академії «Соборна Україна та Київська Церква» і проф. УКУ Ігоря Скочиліса про «Київське християнство в світлі послання УГКЦ „Наша свята Софія”». Дискусія у гданській світлиці ОУП — ul. Aksamitna 4a.

25.08.2019 (неділя)

9²⁰ — Утренья

10⁰⁰ — Служба Божа

Після богослужіння відзначення Дня незалежності України біля пам'ятника св. Володимира Великого на площі Хрещення Руси-України. Зустріч з доповідачами і продовження дискусії у світлиці ОУП.

СЕРДЕЧНО ЗАПРОШУЄМО!

*Конкатедральна парохія у Гданську
Єпархіяльний санктуарій св. Володимира Великого
у Гданську
Українське християнське братство св. Володимира
в Польщі
Поморський відділ Об'єднання українців у Польщі*

Гурток Об'єднання лемків в Новиці
запрошує на
художню виставку Петра Сипняка
зі Львова.
Подія відбудеться 18 липня о 18:00
у старій школі в Новиці.

Відійшли...

У великій скорботі єднаємося з
професором Ігорем Галагідою
з приводу смерті батька
† Богдана Галагіди

виселенця з Холмщини на Мазури.

Вічна йому пам'ять!

Вам, пане Ігоре та всій ближчій і дальшій родині
висловлюємо наше щире співчуття.

*Об'єднання українців у Польщі
Редакція «Наше слово»
Видавництво «Тирса»*

Висловлюємо щире співчуття
професору Ігореві Галагіді
з приводу смерті
БАТЬКА
Єднаємось у скорботі з родиною покійного.

*Редакційна колегія монографії
Педагогічного ліцею № 2 в Бартошицях*

27 липня минає перша річниця смерті
нашої коханої жінки, мами, бабці і прабабці

† Ірени Завадської

У наших серцях назавжди
залишиться біль і смуток.

Нехай свята земля береже Твій сон,
а Господь дарує Царство Небесне.

Родина

Любачівщина запрошує!

Товариство «Любачівщина» організує, як і щороку, відвідини рідних земель **17-18 серпня 2019 року.**

17 серпня о 12⁰⁰ — Служба Божа в церкві в Горайці і панахида на цвинтарі в цьому селі, о **14⁰⁰** — панахида на цвинтарі в Новому Селі, а опісля в Жукові.

18 серпня о 10⁰⁰ — панахида на цвинтарі в Старому Люблинці, опісля Служба Божа в церкві в Новому Люблинці і панахида на цвинтарі в Новому Люблинці.

Заохочуємо колишніх мешканців та їхніх нащадків не забувати про своє коріння і переповідати історію своїм дітям та внукам.

Не забуваймо про наші трагедії, помолімося за душі загиблих, а на їхніх могилах нехай палають свічки як доказ нашої пам'яті про них. Хоч минуло 72 роки, як нас вивезли з рідних земель, дбаймо про те, щоб стежки, якими ходили наші діди та прадіди, не заростали.

Церква в Новому Люблинці потрохи відновлюється зусиллями наших жертводавців, тому варто подивитися та оцінити щедрість людей.

Охочі скористатись з нічлігів та обідів в школі в Новому Люблинці можуть звертатися до Олени Комар за тел. 67 2593111 або моб. 502 168 247.

Заявки приймаються до 1 серпня 2019 року.

**Колишні мешканці села Тростянець
і Грозьова та їхні нащадки
запрошують всіх охочих взяти участь
у зустрічі в рідних селах.
Заходи відбудуться у вересні 2019 року.**

Програма заходів:

12.09.2019 — виїзд з Тшеб'ятова автобусом (по трасі будемо забирати охочих людей),

13.09.2019 — приїзд на місце нічлігу і порядкові роботи на цвинтарі,

14.09.2019:

14⁰⁰ — панахида на цвинтарі у Тросянці,

15⁰⁰ — панахида на цвинтарі в Грозьовій,

17⁰⁰ — інтеграційна зустріч при вогнищі,

15.09.2019:

11⁰⁰ — Архієрейська Служба Божа в Скансені у Сяноці, яку очолить архієпископ перемисько-варшавський Євген Попович,

13⁰⁰ — обід і наукова панель у ресторані «Бона» у Сяноці,

16.09.2019 — поїздка до Львова,

17.09.2019 — повернення додому.

Приїжджайте у рідне село!

Контакт:

+48 609 271 201 — Богдан Патра (Тшеб'ятів),

+48 666 179 770 — Аліна Баціц-Салішевська (Слупськ).

19 червня 2019 року
в Більсько-Білій
померла

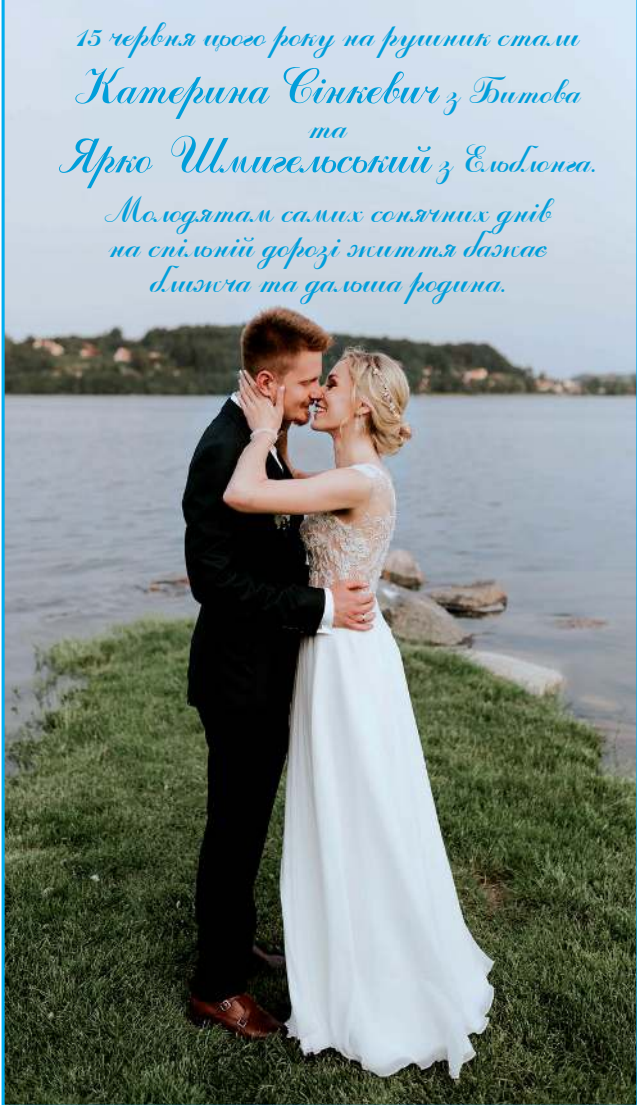
**† Данута
Єнджицька**

Вона походила з польсько-української родини. Була донькою емігранта з Наддніпрянської України, офіцера армії Петлюри, а пізніше офіцера контракту Війська польського — Теодора Холявки.

Данута Єнджицька народилася 25 вересня 1927 року в Коморові біля Острови-Мазовецької. Закінчила українську школу ім. Лесі Українки, а пізніше — торговельну школу з українською мовою та загальноосвітню гімназію. Вищу освіту отримала на економічно-промисловому факультеті у Вищій економічній школі у Кракові. З цим містом вона і пов'язала своє подальше життя.

Данута Єнджицька працювала на різних адміністративних посадах у Вищій педагогічній школі (зараз — Педагогічний університет) у Кракові. Протягом останніх 20 років була головною бухгалтеркою навчального закладу. Водночас пані Данута була головною аудиторкою у Міністерстві науки та вищої освіти. За свою професійну діяльність вона не раз отримувала нагороди і відзнаки, серед яких — Золотий хрест заслуги (1981), Кавалерський хрест ордена відродження Польщі (1988), а також — Золота відзнака за суспільну роботу для міста Краків.

Олександр Колянчук

*15 червня цього року на рушник стали
Катерина Євкєвич з Битова
та
Ярко Шмигельський з Євоблюка.
Молодятам самих сонячних днів
на світлій дорозі життя бажає
Лизька та дачина родина.*

З нагоди 50-ЛІТТЯ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ

ОЛЬГИ та ЙОСИПА ПРИСТАШВ

прийміть щирі вітання!

50-ліття

Кріпкого Вам здоров'я, ще більше любові, спокою, терпеливості та радості з онуків і онучок бажають діти Ярослав, Рената з чоловіком Олегом, Петро з дружиною Малгожатою, Аня з чоловіком Ярославом, онуки та внуки: Мирон, Михайло, Ксеня, Петро, Поля

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slovo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl
Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza (Warszawa), sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, Ludmyla Goncharuk, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostalewycz.
Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławskie), Ludmyła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk, Kateryna Semchuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil, Oleksandra Iwaniuk (Warszawa).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotokład: Redakcja „Nasze Slovo”
Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2850 egz.
Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie
www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl
lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00
lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

